

الحكم تقود إلى السعادة

الجزء العاشر

«Хикматлар – саодатга етаклар»

Ўнинчи китоб

Тузувчи ва таржимон:
Анвар Аҳмад

Тошкент:
2016 йил

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ТАҚДИМ

Ўзининг илоҳий ҳикмати ила инсонни ҳикматга қобилиятли ва мойил қилиб яратиб, бу билан уни бошқа махлуқотлардан имтиёзли қилган, унга Ўз даргоҳидан ҳикматлар илҳом этган, энг олий ҳикматларни ваҳий қилиб юборган, ҳар бир иши ҳикматли бўлган Ҳақим Зот – Роббимиз Аллоҳ субҳанаҳу ва таолога Ўзининг ҳикматлари кўламича ҳамду санолар бўлсин!

Ҳақим Зотнинг энг ҳақим бандаси, инсониятга ҳикматни – суннатни ўргатган, ўлмас ҳикматлар қолдирган, бутун ҳаёти тўлалигича ҳикмат бўлган, башариятнинг ҳақими, севиқли Расулимиз Муҳаммад Мустафо соллаллоҳу алайҳи васалламга айтган ҳикматлари ададича салавоту саломлар бўлсин!

Ҳикматга ошиқ бўлган, қалблари ҳикмат нурига тўлган, бутун ҳаётини ҳикмат асосида қуришга интилан ҳикматли бандаларга Аллоҳнинг ризоси ва раҳмати бўлсин!

Аллоҳ таоло инсонни бошқа мавжудотларни яратганидек, «Бўл!» деган амр билан эмас, балки Ўз кўли билан яратиб, унга Ўз ҳузуридан руҳ пуфлаган. Шунинг учун инсон бошқа бирор жонзотда топилмайдиган хусусиятларга эга бўлди. Инсонни бошқа махлуқотлардан фарқлаб турадиган ана шундай хусусиятларидан бири – унинг ҳикматга ошнолигидир. Инсоннинг ҳикматга бўлган интилиши ундаги ақл жавҳарига бевосита боғлиқдир. Аммо ҳикмат инсоннинг фақатгина ақлий қобилиятининг маҳсули эмас. У кўпроқ руҳнинг маркази бўлмиш қалбга боғлиқдир. Бошқача қилиб айтганда, унинг булоғи ҳам қалб, сингадиган ўрни ҳам қалбдир. Инсоннинг қалби қанчалик мусаффо бўлса, ҳикматга шунча кўпроқ мойил бўлади, уни яхшироқ сингдиради ва ўзи ҳам аста-секин ҳикмат булоғига айланиб боради. Ана шундай қалб эгаси ҳақим дейилади.

Хўш, ҳикмат ўзи нима? Унинг мазмун-моҳияти нимадан иборат?

«Ҳикмат» арабча сўз бўлиб, «мустаҳкамлик», «ман қилиш», «донишмандлик», «оқилоналик», «хукм» маъноларини билдиради. Уламолар ҳикматга турлича таъриф берганлар.

Ибн Мурдавайҳ Ибн Аббос розияллоҳу анҳумодан нақл қилади: «Ҳикмат – ақл, фаҳм ва топқирликдир».

Роғиб айтади: «Ҳикмат – илм ва амалда ҳақиқатни топишдир».

Абу Ҳайён айтади: «Ҳикмат – одамлар ваъз оладиган, ўзларига танбех оладиган ва бир-бирларига айтиб юрадиган мантиқдир».

«Ал-Муъжамул-васит» китобида шундай дейилади: «Ҳикмат – энг афзал илмлар асосида ишларнинг энг афзалини билиш, тушуниб етишдир».

Ҳақимларнинг кўплари ҳикматга қуйидагича таъриф беришади: «Ҳикмат – нарсаларнинг ҳақиқатини инсоннинг имконияти етадиган даражада асл ҳолида билишдир».

«Ҳикмат» сўзи бизнинг тилимизда ҳам юқоридагига яқин маъноларда ишлатилади. Донишмандликка, оқилона гап-сўзларга, иш-ҳолатларнинг сир-асрорларига нисбатан ҳам айнан ҳикмат сўзи қўлланилади.

Инсоният тарихида ўзининг ҳикматли гаплари билан ном чиқарган биринчи зот Довуд алайҳиссалом ҳисобланадилар. Ҳикмат билан танилган, ҳақимларнинг устози деб тан олинган буюк шахс – Лукмон Ҳақим ҳам Довуд алайҳиссаломнинг шогирди ҳисобланади. Аллоҳ таоло Қуръони Каримда Лукмон Ҳақим ҳақида шундай дейди:

«Батаҳқиқ, Биз Лукмонга Аллоҳга шукр қилгин дея ҳикматни бердик. Ким шукр келтирса, фақат ўзи учун шукр келтиради. Ким куфр келтирса, албатта, Аллоҳ Ғаний ва мақтовга сазовор Зотдир» (Лукмон сураси, 12-оят).

Аллоҳ таолонинг Лукмонга ҳикмат неъматини берганини алоҳида таъкидлаши, унинг ҳақимлигини мақташи, айрим ҳикматли сўзларини сиз билан бизларга насиҳат ўлароқ келтириши, Қуръони Каримдаги бир сурани унинг номи билан аташи – барча-барчаси Аллоҳ таолонинг ҳузурида ҳикматнинг нақадар юксак эътибори борлигини кўрсатади.

Аллоҳ субҳанаҳу ва таоло Қуръони Каримда пайғамбарлик вазифаларидан бири – кишиларга ҳикматни ўргатиш эканини очиқ айтиб кўйган:

«Шунингдек, ичингизга ўзингиздан, сизларга оятларимизни тиловат қиладиган, сизларни поклайдиган, сизларга китобни, ҳикматни ва билмайдиган нарсаларингизни ўргатадиган Расул юбордик» (Бақара сураси, 151-оят).

Ҳа, Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг пайғамбарлик ҳаётидаги асосий вазифаларидан бири инсонларга ҳикматни ўргатиш бўлган. У зотнинг суннатлари тўла ҳикматдир. Сўзлаган сўзлари ҳам, қилган ишлари ҳам, ҳатто сукутлари ҳам ҳикматдан иборат эди. Шу боис, муфассир уламоларимиз оятдаги «ҳикмат»ни «суннат» деб тафсир қилганлар. Дарҳақиқат, ҳикматнинг энг олий намуналари Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг суннатларида акс этган.

Ҳикмат деганда биринчи бўлиб инсоннинг ўз Яратувчисини таниши тушунилиши лозим. Имом Ғаззолий айтади: «Ҳамма нарсани билган, лекин Аллоҳни танимаган кишини ҳақим деб бўлмайди, чунки у энг улуғ ва энг афзал маърифатдан маҳрумдир».

Ҳикмат инсоннинг ҳаётини тартибга солишга, унинг осойишта, сермазмун ва сермахсул ҳаёт кечиришига, хато-камчиликлардан, тойилишлардан холи бўлишга хизмат қилувчи юксак билимдир. Ҳикмат инсоннинг ақлини чархлайди, заковатини оширади. Ҳикмат билан иш тутиш инсоннинг оиладаги, жамиятдаги, ҳатто ўз наздидаги мартабасини кўтаради. Ҳикматлар инсонга ҳаёт тажрибасининг тайёр хулосасини тақдим қилади.

Бир ҳақимдан: «Инсон бир неча юз йил умр кўриши мумкинми?» деб сўрашибди. У: «Ҳа», деб жавоб берибди. «Қандай қилиб?» дейишибди. Шунда ҳақим: «Китоб ўқиб. Китоб бир инсоннинг бир неча йил, балки бир умрлик тажриба ва билимларининг хулосаси ўлароқ дунёга келади. Уни ўқиган киши ўшанча умр кўрган ҳисобланади», деб айтган экан.

Инсонга ана шундай асрларга татиғулик умр бахш эта олувчи китоблар ичида энг қимматлиси, шубҳасиз, ваъзу-ҳикматга доир асарлардир. Бинобарин, ҳикматларни ўзига сингдира билган одам минг йиллаб умр кўргандек тажрибага эга бўлади. Зеро, айрим ҳикматлар бутун бир инсон умрининг хулосаси ўлароқ дунёга келган. Бундай ҳикматларни ўрганган киши ўша ҳикматларни айтган инсонларнинг умрича ҳаёт кечиргандек бўлади.

Ислом уммати ҳикматни ўрганишга, уни ҳаётда акс эттиришга, ҳар бир иш ортидаги ҳикматларни очиб беришга қадимдан интилиб келган. Жумладан, улуғ аждодларимиз ҳам ҳақиқий ҳикматпарвар, ҳикматга шайдо инсонлар бўлишган. Шунинг учун ҳам улуғ бобокалонларимизнинг илмий меросларида дунёдаги энг гўзал ҳикматлар акс этган. Бунинг натижаси ўлароқ, халқимизда ҳикматли сўзларга бўлган қизиқиш бошқа халқларга қараганда анча юқори

даражада туради. Ушбу ҳақиқатни яхши англаган устоз Анвар Аҳмад жаноблари араб адабиётларидан юзлаб ҳикматларни тўплаб, уларни ўзбек тилига таржима қилиб, www.arabic.uz сайтнинг «Тасвирдаги ҳикматлар» бўлимида мунтазам бериб боришни йўлга қўйдилар. Бундан кўпчилик ўқувчилар мамнун бўлишди, кўплаб яхши фойдалар олишди. Бу олқишлардан илҳомланган мухтарам таржимонимиз интернет оламига сайр қилиш имкони бўлмаган ўқувчиларга ҳам ушбу гавҳарлардан баҳраманд қилиш ниятида мазкур ҳикматларни рисола шаклида чоп этишга қарор қилдилар. Қўлингиздаги китобча ушбу хайрли ишда қўйилган илк қадам, ўзига хос дебочадир.

Бугунги кунда маълумот ўқиш учун турли замонавий воситалар беҳад кўпайиб, оммалашиб, қулайлашиб, ўқувчиларни ўзига ром этган бўлса-да, китоб ўзининг қийматини йўқотгани йўқ. Китоблар барибир илм-маърифат манбаи ўлароқ китоб расталарини тўлдириб турибди. Дарҳақиқат, китобнинг ўрни бошқа. Ундан фойдаланиш учун электр токи, бирор жиҳоз ва шунга ўхшаш омиллар шарт эмас. У қачон қўл чўзсангиз, «Лаббай!» деб келадиган, то сиз зериккунингизча сиздан аримайдиган энг вафодор дўстдир, суҳбатдошдир. Ана шу эътибордан, таржима қилинган ҳикматларни китоб шаклида тақдим этилишини қўллаб-қувватлаш лозим.

Ушбу рисоладаги ҳикматлар маълум бир соҳага чекланмаган бўлиб, эркин мавзудадир. Унда инсоннинг Аллоҳ таоло билан бўладиган муносабатлари, бошқа инсонлар билан бўладиган алоқалари ҳамда ички оламини назорат қилиш, кишининг ўз-ўзини тарбиялашига доир хилма-хил ҳикматлар мавжуд. Уларда саҳобаи киромлардан тортиб, бугунги кундаги донишманд инсонларнинг кўплаб қимматли фикр-мулоҳазалари ўз ифодасини топган. Ҳар бир ҳикматга махсус расм ишланган. Китобчадан кўзланган мақсадлардан бири – араб тилини янги ўрганган кишиларда таржима малакасини ошириш бўлгани боис, аввал суратларда ҳикматнинг арабча матни берилиб, таржима сурат остида тақдим этилган. Бу ҳам яхши бир услуб: ўқувчи таржима қилишни ўрганиш билан бирга энг қимматли ва сара маълумотларга, илм-маърифатга эга бўлади.

Ҳикматларнинг кўпи халқ оғзаки ижодига айланиб улгургани учун кўп ўринда уларнинг муаллифи шахсан кўрсатилмаган. Аммо таржимонимиз омонат сифатида, уларни асосан қуйидаги интернет саҳифаларидан олинганини айтади:

- (1) ثقّف نفسك
- (2) كلام من القلب
- (3) خذ الحكمة
- (4) بستان الحكماء
- (5) ثقافة حول العالم
- (6) الموسوعة بوك
- (7) ثقافة وعلوم
- (8) حكمة اليوم
- (9) عجائب وغرائب حول العالم
- (10) أقوال أعجبتني
- (11) كنوز من الحكمة

12) ذكر الله

13) عذب الكلام

14) عالم الثقافة والمعرفة

Ҳикматларни таржима қилишда имкон қадар ўртача йўл тутишга ҳаракат қилинган: бир йўла матнга ёпишиб олиб, айнан сўзма-сўз таржима қилишдан ҳам, матнни бир четга қўйиб, умумий маънони таржима қилишдан ҳам қочилган. Зеро, таржима тамоман сўзма-сўз бўлиб қолса, тил ўрганувчиларнинг малакасини ошира олмайди, натижада ўқувчи ғализ ва тор таржима қилишдан нарига ўта олмай қолади. Агар умумий мазмунни ўгиришга ўтилса, бунда ҳам ўқувчида таржима маҳорати шаклланмайди, матнни тўлиқ эмас, балки хулоса шаклида таржима қиладиган ва қоидаларни ишлата билмайдиган бўлиб қолади. Агар ўқувчиларимиз ушбу таржимадан ва ундаги маънолардан озгина бўлса-да фойда олсалар, мақсадга етган бўламиз.

Аллоҳ талодан ушбу камтарона уринишни Ўз даргоҳида ҳусни қабул айлаб, барча китобхонларимиз учун манфаатли қилсин. Мухтарам таржимонимиз Анвар Аҳмад жанобларига оилавий бахт-саодат, сўнмас ғайрат, ижодий ишларига барака ато этсин.

Ушбу «**Ҳикматлар – саодатга етаклар**» "الحكم – تعود إلى السعادة" китобининг кейинги қисмларини ҳам китобхонларга тез кунларда, янада юқорироқ савияда тақдим этиб боришларида Ўзи мададкор бўлсин.

2001. Шаддод ибн Авс розияллоху анхудан ривоят қилинади:

Расулulloҳ соллаллоху алайхи васаллам шундай дедилар:

«Ким саййидул истиғфори – «Аллоҳумма, анта Роббий, лаа илааҳа илла анта, холақтаний ва ана ʼабдук, ва ана ʼалаа ʼаҳдика ва ваʼдика мастатоъту, аъузу бика мин шарри маа сонаъту, абуу ʼу лака биниъматика ʼалайя, ва абуу ʼу бизамбий, фағфирлий, фаиннаҳуу лаа йағфируз зунууба илла анта»ни кечки пайт айтиб, тонг отгунича вафот этса, жаннатга киради. Ким тонгда айтиб, шу куни вафот этса ҳам жаннатга киради».

(Маъноси: «Аллоҳим, Сен Роббимсан, Сендан бошқа илоҳ йўқ. Мени Сен яратдинг, мен Сенинг бандангман. Сенга берган ваъдамда ва Сенга берган аҳдимда қодир бўлганимча турибман. Қилган ишларимнинг ёмонлигидан Ўзингдан паноҳ тилайман. Менга ато қилган неъматларингга иқрорман, гуноҳларимга ҳам иқрорман. Менинг мағфират қил, зеро, Сендан бошқаси гуноҳларни кечира олмайди».

Имом Бухорий ривояти.

2002. Фарзандларингизни хурмат қилинг, уларнинг сирларини яширинг, уни оила даврасида гапириб, фош қилманг. Уларнинг сирлари ҳам омонат, ўзингизнинг сирларингиздан кам жойи йўқ.

2003. Ҳаётдаги бор мақсадинг Аллоҳнинг розилиги бўлса нақадар гўзал!
Юрагинг Аллоҳ ишқида урса, тилинг Аллоҳ зикрида турса, нақадар гўзал!
Ҳар бир амалим холис Аллоҳ учун деб, ниятингни янгилаб турсанг
нақадар гўзал!

«Субҳаналлоҳ, валҳамдулиллаҳ, ва лаа илааҳа иллаллоҳ, валлоҳу акбар!
Ва лаа ҳавла ва лаа қуввата иллаа биллаах!»

2004. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:
«Қиёмат кунда бандаларнинг энг афзали ҳамд айтувчилардир»,
дедилар.

Хурсандчиликда ҳам, қайғуда ҳам Аллоҳга ҳамд бўлсин!
Аллоҳга кўп-кўп, покиза ва муборак ҳамдлар бўлсин!
Бизга неъмат қилиб берган нарсалари учун Аллоҳга ҳамд бўлсин!
Юракларимизнинг уриши қадар Аллоҳга ҳамд бўлсин!

2005. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар:
«Тўшагингга ётганингда «Оятул Курси»ни ўқи, шунда Аллоҳдан бир муҳофаза қилувчи келиб, тонг отгунича сен билан бирга бўлади, шайтон ҳам яқинлаша олмайди».

Имом Бухорий ривояти.

2006. Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар: «**Ким эрталаб ёки кечқурун юз марта «Субҳааналлоҳи ва бихамдих» (Аллоҳни Ўзининг ҳамди ила поклаб ёд этаман) деса, қиёмат куни ҳеч ким ундан афзал бўлмайди. Фақат ана шу киши айтганидек ёки ундан кўпроқ айтсагина афзал бўлиши мумкин».**

Имом Муслим ривояти.

2007. Аллоҳим, бизга солиҳ фарзандлар насиб қил!

2008. Агар одамларнинг энг кучлиси бўлишни хоҳласанг, Аллоҳга таваккул қил. Агар одамларнинг энг хурматлиси бўлишни хоҳласанг, Аллоҳга такво қил!

2009. Муаммонинг хулосаси ушбу қисқа жумлада ўз ифодасини топган: «Биз маданиятнинг пўстлоғини кийиб олганмиз, руҳиятимиз эса жоҳилдир».

2010. «Аллоҳ ҳеч кимни унутмайди». Мана шу жумла ҳаётни янада гўзал қилади!

2011. Абу Довуднинг ривоятларида «Субҳаналлоҳил ъазийм ва бихамдих», деб келган.

Абдуллох ибн Хубайб розияллоху анху айтади: «Ёмғир ёғаётган қоронғи кечада Расулуллох соллаллоху алайҳи васаллам намоз ўқиб берсинлар деб, у зотни ахтариб, кўчага чикдик. У зотни топдик. Шунда «Айт», дедилар. Мен ҳеч нарса дея олмай колдим. Сўнгра яна «Айт», дедилар. Мен яна ҳеч нарса дея олмадим. Сўнгра яна «Айт», деган эдилар, «Нимани айтаман, ё Расулаллох?» дедим. Шунда Расулуллох соллаллоху алайҳи васаллам: «Қул хуваллоху аҳад», «Қул аъузу бироббил фалак», «Қул аъузу бироббин-наас» сураларини кечки пайт ва эрталаб уч мартадан айтсанг, сен учун ҳар нарсага кифоя қилади», дедилар».

Абу Довуд, Термизий, Насайлар ривояти.

2012. Кичик ўлим бўлмиш уйқудан хузурланиш учун хонани совитиб, диванни тартибга келтирамиз. Аммо катта ўлимдан хузурланиш учун қабрларимизни тоат-ибодат билан совитиб, амалларимизни тартибга келтирдикми?

2013. Умр бир лаҳзадир, уни тоатда ўтказгин.
«Уларни тўплайдиган Кунда худди куннинг бир соатидагина тургандек бир-бирлари билан танишурлар» (Юнус сураси, 45-оят).

2014. Ақл ошқозонга ўхшайди. Мақсад ютиш эмас, ҳазм қилишдир.

2015. Муоз ибн Жабал айтади:

«Жаннатийлар фақат бир нарсага – Аллоҳ субҳонаҳу ва таолони зикр қилмай ўтказган фурсатларига ачинадилар».

2016. Абу Хурайра розияллоҳу анхудан ривоят қилинади:

Расулulloҳ соллалллоҳу алайҳи васаллам тонг отганда «Аллоҳумма, бика асбаҳнаа, ва бика амсойнаа, ва бика наҳйаа, ва бика намуут, ва илайкан-нушуур» (Аллоҳим, Сен билан тонг оттирдик, Сен билан кунни кеч қилдик. Ўзинг ила тириламиз, Ўзинг ила ўламиз. Тўпланиш ҳам Сенгадир), дер эдилар.

Абу Довуд, Термизий, Ибн Можаалар ривояти.

2017. Рамазон ойида ёш болаларни рўза тутишга қизиқтириш:

«Илғари Шом аҳли ёш болаларга рўза тутишни ўргатиб, уни «миноранинг зинаси» деб аташарди. Демак, ёш бола аввал бомдоддан пешингача рўза тутади. Сўнг пешиндан асргача рўза тутади. Кейин асрдан то қуёш ботиб, катталар билан бирга оғиз очгунича рўза тутади. Биринчи рўза тутган куни бола учун махсус дастурхон ёзилади. Бу дастурхон «ифторлик дастурхони» деб номланади. Дастурхонга турли хил таомлар, шарбатлар ва ҳар хил ширинликлар, ўша пайтда пишган мева-чевалар қўйилади. Ҳамма боланинг атрофига тўпланиб, уни мақтаб, олқишлайди. Сўнг унга қандай қилиб Аллоҳга ҳамд айтишни ўргатиб, Аллоҳнинг ҳузурини қандай ажрлар борлигини тушунтиришади. Ифтор бўлганини билдирувчи замбарак отилгунича шундай қилишади. Бундай байрам дастурхони ёш болаларни рўзага қизиқтиришнинг муҳим воситаларидан биридир».

Али Тантовий.

د أحمد عيسى المعصراوي

من يشعرُ بالإكتئاب والقرآن موجود، كمن
 يشعرُ بالعطش والماء موجود ..

2018. Чанқасанг, сув бор бўлганидек, ғамга ботган бўлсанг, Қуръон бор.

2019. Ёруғлик овоздан олдин етиб келади. Бу илмий фактдир. Табассум ҳам сўздан олдин етиб келади.

2020. Саҳардаги убудият (Аллоҳга бандалик қилиш) истиғфордир. Шундай экан, тонг саҳарда истиғфорни кўпайтиринглар. Аллоҳ таоло солих бандаларини шундай васф қилган: «**Ва саҳарларда истиғфор айтар эдилар**» (*Зарият сураси, 18-оят*).

2021. Кеч кирганда у зот алайҳиссалом «Аллоҳумма, бика амсойнаа, ва бика наҳйаа ва бика намуут. Ва илайкан-нушуур» (Аллоҳим, Сен ила кунни кеч қилдик. Сен ила тириламиз, Сен ила вафот этамиз. Ва қайтиши Ўзинггадир), дер эдилар.

Абу Довуд, Термизий, Ибн Можалар ривояти.

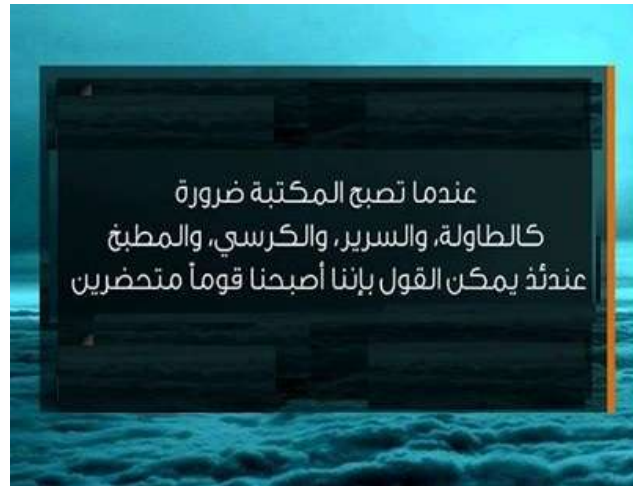
2022. Ёлғиз қолганда гуноҳ қилиш бузилишнинг асл сабабларидандир. Ёлғиз қолганда тоат-ибодат қилиш эса саботнинг асл сабабларидандир.

2023. Муваффақиятсизлик «Бу ёкда йўл йўқ», деб ёзиб қўйилган лавҳачадир. Лекин баъзилар уни «Йўл йўқ» деб ўқиб олади.

2024. Шундай инсонлар борки, улар билан ўтирсанг, «Қанийди соат миллари тўхтаб қолса», дейсан.

2025. Кутубхоналар ҳам стол, стул, каравот, ошхона каби зарурий нарсага айланса, «Маданий халқ бўлибмиз» деб бемалол айтсак бўлади.

2026. Абу Хурайра розияллоху анхудан ривоят қилинади:
Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам сафарда бўлсалар, эрта тонгда:
«Саммаъа Саамиъун биҳамдиллаах, ва хусни балааиҳи ғалайнаа. Роббанаа, сооҳибнаа ва афзил ғалайнаа ғаазан биллааҳи минан наар» (Эшитгувчи Зот Аллоҳга ҳамд айтганимизни ва бизга чиройли синовлар берганини эшиттирди. Роббимиз, бизни дўст айла. (Ўзингнинг исминг бўлмиш) Аллоҳ ила дўзахдан паноҳ тилашни биз учун энг афзал амал қил) дер эдилар.
Имом Муслим ривояти.

2027. Биз бу дунёда худди имтихонда ўтиргандекмиз. Ҳар лаҳзада имтихон варақаси йиғиштириб олиниши, Аллоҳ сен учун ажратган вақт тугаши мумкин. Шундай экан, ўз имтихон варақангга диққат қил, бировларнинг варақасига кўз ташлашни бас қил!

2028. Оналар бу дунёнинг жаннатидир. Уларнинг розилиги эса у дунёнинг жаннатидир.

2029. Ҳақиқий мурид оч қолганидагина овқат ейиши, уйқуси ғолиб бўлгандагина ухлаши, эҳтиёж бўлсагина гапириши, бирор фойда бўлсагина одамларга аралашishi керак. Ким кўп еса, қалби қотиб, бағритош бўлади ва ибодат қилиш баданига оғир келиб қолади. Кўп еган одам серуйку, сергап бўлиб қолади. Мурид серуйку, сергап бўлиб қолса, унинг иродаси ҳақиқий эмас, юзаки бўлиб қолади.

Ҳадисда шундай дейилган: «Одам боласига қаддини тутадиган даражада таом кифоядир. Агар бунинг иложи бўлмаса, қориннинг учдан бири овқат, учдан бири ичимлик, учдан бири эса нафас учун бўлсин».

2030. Қалбинг солих бўлса, ақлинг гўзал, фикринг тўғри, сўзинг ширинг бўлади.

2031. Абдуллоҳ ибн Масъуд розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам кеч кирганда шундай дер эдилар: «Амсайнаа ва амсал мулку лиллаах, валхамду лиллаах, лаа илааха иллаллоху вахдаху лаа шарийка лах, лахул мулку ва лахул ҳамд, ва ҳува ьалаа кулли шай`ин қодийр. Робби, ас`алука хойро маа фий ҳаазиҳил лайлати ва хойро маа баъдахаа, ва аъузу бика мин шарри маа фий ҳаазиҳил лайлати ва шарри маа баъдаха. Робби, аъузу бика минал касали вал ҳароми ва суу`ул кибар. Аъузу бика мин ьазаабин фин наари ва ьазаабин фил қобр».

Тонг отганда эса: «Асбахнаа ва асбахал мулку лиллаах» деб, қолганини юкоридагидек давом эттирардилар.

(Биз ҳам, бутун мулк ҳам Аллоҳники бўлган ҳолда кеч кирди. Аллоҳга ҳамд бўлсин. Аллоҳдан бошқа илоҳ йўқ. Унинг шериги ҳам йўқ. Мутлақ мулк Униқидир, мақтов ҳам Унга хосдир. У ҳар нарсага қодирдир. Роббим, Сендан бу кечанинг яхшиликларини ва ундан кейингисидаги яхшиликларни сўрайман. Сендан бу кечанинг ёмонлигидан ва ундан кейингисидаги ёмонликлардан паноҳ тилайман. Роббим, дангасалиқдан, жуда қариб кетишдан ва ёмон кибрдан паноҳ тилайман. Дўзах ва қабр азобидан ҳам паноҳ тилайман)

Имом Муслим ривояти.

د أحمد عيسى المعصراوي

- في علاقتك مع الله: " اتق الله حيث ما كنت " ..
- في علاقتك مع نفسك: " اتبع السيئة الحسنة تمحها "
- في علاقتك مع الناس: " خالق الناس بخلق حسن "

2032. Аллоҳ билан алоқангда «**Қаерда бўлсанг ҳам, Аллоҳдан қўрқ**».
Нафсинг билан алоқангда «**ёмонликка яхшиликни эргаштир, ёмонликни ўчириб юборди**».
Одамлар билан алоқангда «**Одамларга гўзал хулқ билан муомала қил**».

لا تحزن: لأن الحزن يضعفك في العبادة، ويعطلك عن العلم ويؤثرتك الإحباط، ويدعوك إلى سوء الظن، ويوقعك في التشاؤم.
لا تحزن: فإن الحزن والقلق أساس الأمراض النفسية، ومصدر الآلام العصبية، ومادة الانهيار والوسواس والاضطراب.
لا تحزن: ومعك القرآن، والذكر، والدعاء، والصلاة، والصدقة، وفعل المعروف، والعمل النافع المثمر.
لا تحزن: ولا تستسلم للحزن عن طريق الفراغ والعطالة، صل.. سبح.. اقرأ.. اكتب.. اعمل.. استقبل.. زُر.. تأمل..

2033. Сиқилма! Хафалик ибодатдан заифлаштириб, илмдан қолдиради, тушқунликка олиб боради, ёмон гумонга чорлайди ва умидсизликка йўлиқтиради.

Сиқилма! Хафалик ва безовталиқ рухий дардларнинг асоси, асаб орқали келадиган касалликларнинг манбаи ҳамда парокандалиқ, васваса ва изтиробнинг моддасидир.

Сиқилма! Ахир сенда Қуръон, зикр, дуо, намоз, садақа, яхшилик, келгусида самара берувчи манфаатли ишлар бор-ку?

Сиқилма! Бекорчиликдан диққинафас бўлма! Намоз ўқи, тасбеҳ айт, китоб ўқи, ёз, ишла, меҳмон кут, зиёрат қил ва фикр юрит!

2034. Имтихон тугади, энди у натижасини билишга кетяпти.

2035. Миянгни чулғаб олган ғам-ташвишларингга ҳикмат кўзи билан қара!
Эҳтимол, у қуруқ ваҳимадир, сен эса буни билмаётгандирсан?

2036. Абу Хурайра розияллоху анхудан ривоят қилинади:
«Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васаллам ҳузурларига бир киши келиб,
«Эй Аллоҳнинг Расули, кеча мени чаён чақиб олди», деди. Шунда Набий
соллalloҳу алайҳи васаллам: **«Кеч кирганда «Аъузу бикалимаатиллаахит-
таамма мин шарри маа холақ»** (Аллоҳнинг барча калималари билан У яратган
нарсаларнинг ёмонлигидан паноҳ тилайман) десанг, сенга ҳеч нарса зарар
бермайди», дедилар.

Имом Муслим ривояти

2037. Аллоҳим! Бизни дунёда яхшилик уруғини экиб, охиратда ҳосилини ўриб оладиганлардан қилгин!

2038. Набий соллаллоху алайҳи васаллам шундай дедилар: «Эй аёллар! Садақа бериб, истиғфorni қўпайтиринглар, чунки мен қўрдимки, дўзах аҳлининг аксари сизлар экансиз».

2039. «Сизга келгусида бахт тилаб қоламан», дейишади, «Сизга ҳозирда ҳам бахт тилайман», дейишмайди. Ахир ҳозирим аламли бўлса, келгусидаги бахтнинг нима кераги бор?

2040. Қабрларимиз кавлаб қўйилган, бизлар эса хануз тавба қилмадик. Қанийди қабр кавланмасидан тавба қилиб қолсак...

2041. Абу Бакр Сиддик розияллоху анху: «Эй Аллоҳнинг Расули, менга бирор калимани ўргатинг, уни тонг отганда ва кеч кирганда айтиб юрай», деди. Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам шундай дедилар: «Тонг отганда, кеч кирганда ва тўшакка ётганингизда «Аллохумма, фаатирос-самааваати вал ард, баалимал ғойби ваш-шахаада, Робба кулли шай`ин ва малийкаҳ, ашхаду аллаа илааха иллаа ант, аъузу бика мин шарри нафсий ва шарриш-шайтони ва ширкиҳи», деб айтиб юринг» (Эй еру осмонни бор қилган Аллоҳим, эй зоибни ва шоҳидни билувчи Роббим! Сен ҳар бир нарсанинг парвардигори ва подшоҳидирсан. Гувоҳлик бераманки, Сендан бошқа илоҳ йўқ. Нафсимнинг ёмонлигидан ва шайтоннинг ёмонлигию ҳийласидан Ўзингдан паноҳ тилайман).

Абу Довуд ва Термизий ривояти.

Абу Молик Ашъарий розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

Бир неча саҳобалар: «Эй Аллоҳнинг Расули, бизга бир калимани ўргатинг, уни эрталаб, кечкурун ҳамда тўшаққа ётганимизда айтиб юрайлик», дейишди. Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам юқоридаги дуони айтиб, унга «**Ва ан нақтарифа суу`ан ьалаа анфусинаа ав нажурроҳу илаа муслим**» (*Нафсимизга ёмонлик бўлишидан ва мусулмоннинг ҳам ёмонликка гирифтор бўлишидан паноҳ тилаймиз*) деб кўшиб кўйдилар.

Абу Довуд ривояти.

2042. Илм — покиза шариатнинг тожидаги қимматбаҳо дурдир. Унга илм одобини ўзида мужассам қилиб, офатларидан четланган кишигина етиша олади.

لو استمع النبي ﷺ لمن اتهموه بالجنون لما انتشر الإسلام، ولو
قعد حزينا بسبب من حملوه وزر من ترك دينه وخاصم أهله ما كنا
مسلمين، ولو توقف الحبيب ﷺ ليرد على من قال إنه شاعر ينظم
الشعر ويوهم الجهلاء أنه كلام رب العالمين، لانتهدت حياته ﷺ وما
فعل شيئا.

لكنه علمنا ﷺ أن نطلق متمسكين بثبات عقيدتنا، ورسوخ
قيمنا ومبادئنا، ولا نستمتع لقول من لا يعلم.

2043. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам у зотни «мажнун» деганларнинг сўзидан таъсирланиб, уларнинг гапига кулоқ солганларида, Ислом тарқалмаган бўлар эди. У зот олиб келган динни тарқ қилганларнинг гуноҳига сиқилиб ўтираверганларида, биз мусулмон бўлмас эдик. «У шоир, шеърлар ёзади,

жоҳилларгина уни оламларнинг Робби томонидан келган, деб ўйлашади» дейдиганларга жавоб қайтараман деб тўхтаб қолганларида, ҳаётлари тугагунча ҳеч бир иш қилмаган бўлардилар. Лекин ақийдамизни маҳкам ушлаб, асос ва тамойилларимизни кучайтириб, билмаганларга кулоқ солмай, олға боришни бизга у зот соллаллоҳу алайҳи васаллам ўргатганлар.

2044. Ҳақимлардан бири шундай деган экан: «Шошилиш шайтондандир. Лекин бешта нарсага шошилиш керак: бўйи етган қизни узатишга, меҳмонга овқат беришга, қарзни узишга, гуноҳдан тавба қилишга ва майитни дафн қилишга».

2045. Бировларни тўғри йўлда эмас деб гумон қиладиганлар туфайли балога учрадик!
Ибн Сино

2046. Усмон ибн Аффон розияллоху анхудан ривоят қилинади:
«Расулulloҳ соллаллоху алайҳи васаллам шундай дедилар: **«Қай бир банда ҳар тонгда ва тунда уч марта: «Бисмиллааҳиллазий лаа йазурру маъасмиҳии шай`ун фил арзи ва лаа фис самаа, ва хувас-самийбул ʼалийм»** (Аллоҳнинг исми билан, Унинг исми тўфайли еру осмонда ҳеч нарса зарар бера олмайди. У Зот эшитувчи, билувчидир) деса, унга ҳеч нарса зарар етказа олмайди».

Абу Довуд ва Термизий ривояти.

2047. Расулulloҳ соллаллоху алайҳи васаллам шундай дедилар: **«Қай бир банда касал бўлса ёки сафарга чиқса, унинг учун худди муқимлигида, соғломлигида қилиб юрган амалига ёзилгандек (ажр) ёзилавереди».**

Имом Бухорий ривояти.

2048. Қуръоним – ҳаётимнинг нуридир. У нақадар нурли!

2049. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар: «Киши ўзига ҳалол бўлмаган аёлга қўл теккизганидан кўра темирдан ясалган нинани бошига санчгани яхши».

2050. Бошқаларнинг қалбидаги ғам-ташвишни кўрсанг эди, қалбингдаги тинчлик-хотиржамлик учун Аллоҳга роса ҳамду сано айтар эдинг.

2051. Савбон розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам шундай дедилар: **«Ким кеч кирганда: «Розийту биллааҳи Роббан, ва бил Ислаами дийнан, ва би Муҳаммадин соллаллоху ʼалайҳи васаллама Набиййан» (Аллоҳни Роббим, Исломи диним, Муҳаммад соллаллоху алайҳи васалламни пайгамбарим деб рози бўлдим) деса, Аллоҳ уни рози қилиши ҳақ бўлади».**

Имом Термизий ривояти.

2052. Абу Бакр Сиддик розияллоху анхудан «Ароқ ичганмисиз?» деб сўрашди, у зот: «Ароқни жоҳилиятда ҳам, исломиятда ҳам ичмаганман», дедилар. У зотга: «Нима учун, ахир у Ислодан олдин ҳаром қилинмаган эди-ку?» дейишди. У зот: «Чунки ароқ инсонни хорлайдиган, ақлни кетказадиган нарса», деб жавоб бердилар.

2053. Намоз – эҳтиёж тушгандагина ишлатиладиган захира ғилдирак эмас, балки яшаш учун ишлатиладиган ёқилғидир.

2054. Жаннатга ета олмасак, узок умрдан, узун йўлдан не фойда?

2055. Сизни ҳар кунгидек боғда кўрмагач, хавотирландик!

2056. Анас розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар: «**Ким тонг отганда ёки кеч кирганда: «Аллоҳумма, инний асбаҳту, ушҳидука ва ушҳиду ҳамалата ʼаршика ва малааикатака ва жамийъа холқик, аннака анта лаа илааҳа илла анта ва анна Муҳаммадан ʼабдука ва росуулук» (Аллоҳим, мен тонг оттирдим. Сени ва Аршингни кўтарувчи фаришталарингни ва ҳамма яратган нарсаларингни гувоҳ қилиб айтаманки, Сендан бошқа илоҳ йўқ, Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васаллам Сенинг банданг ва Расулингдир) деса, Аллоҳ таоло унинг танасидан тўртдан бирини дўзахдан халос қилади. Ким буни икки марта айтса, Аллоҳ таоло унинг ярмини дўзахдан халос қилади. Ким уч марта айтса, Аллоҳ таоло унинг тўртдан уч қисмини дўзахдан халос этади. Ким тўрт марта айтса, Аллоҳ таоло уни бутунлай дўзахдан халос қилади».**

Абу Довуд ривояти.

2057. Бир ҳақим зотдан поклик ҳақида сўрашди. У шундай деди: «Баданингдан олдин қалбингни юв, қўлингдан олдин тилингни юв ва одамлар ҳақида яхши гумонда бўл!».

2058. Одамлар ортга қараб ўгирилмайдилар, чунки шамол олдинга қараб эсади, сув ҳам олдинга қараб оқади, қарвон ҳам олдинга қараб юради. Сен ҳам ҳаёт қонунига хилоф иш тутма!

Доктор Оиз Қораний.

2059. Бу қандай ажойиб инсонки, ўзи кўп гапирмайди, лекин гапиргудек бўлса, ҳаммани жим қилиб қўяди!

2060. Тонг билан кушойиш эгизакдир. Тонг зулматдан ёруғликка чиқиш бўлса, кушойиш танглиқдан кенгликка чиқишдир.

2061. Абдуллоҳ ибн Ғанном розияллоху анхудан ривоят қилинади:

Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам шундай дедилар: «**Ким тонг отганда «Аллоҳумма, маа асбаҳа бий мин ниъматин фаминка ваҳдака, лаа шарийка лак, лакал ҳамду ва лакаш-шукр»** (Аллоҳим, мен билан тонг оттирган неъматлар Сендандир. Сен яккаю ёлғиздирсан, Сенинг шеригинг йўқ. Сенга ҳамд ва шукрлар бўлсин) деса, кундузнинг шукрини адо қилибди. Ким шу дуони кеч кирганида айтса, кечанинг шукрини адо этибди»

Абу Довуд ривояти.

2062. Суфён ибн Уяйна айтдилар:

«Қиёмат куни қаттиқ ҳасрат ва надоматда қолувчи кимсалар уч тоифадир:

1. Қиёмат куни қули ўзидан кўра афзалроқ амал билан келган киши.
2. Мол-дунёси бўлса ҳам, садақа бермай ўлиб кетган, лекин ўша мол-дунёдан меросхўрлари садақа қилган киши.
3. Бир олган илмидан фойда олмаган, лекин бошқаларга ўргатиб, ўша ўргатганлари бу илмдан манфаат олган олим».

2063. Ривоят қилинишича, Бузругмеҳр (Нўширавоннинг одил вазири) ўзининг □Амсол□ номли китобини ёзиб тугатгач, шундай деган экан: □Бу китобни ўқиб, олим бўлган кишига эмас, балки уни ўқиган, лекин олим бўла олмаган кишидан ажабланаман!□

2064. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар: «Уч киши бўлсангиз, иккинги бир кишини қолдириб, пичирлашмасин, чунки бу нарса уни хафа қилади».

2065. Модомики бошқаларга фойда берадиган нарса ёза олмасанг, ҳеч бўлмаса ўзига манфаат олувчи ўқувчи бўлгин!

2066. Ибн Умар розияллоху анхудан ривоят қилинади:
«Расулуллоҳ соллаллоху алайхи васаллам кеч кирганда ва тонг отганда куйидаги дуоларни айтишни ҳеч тарк қилмас эдилар:
«Аллоҳумма, инний ас`алукал ғаафийата фиддунйа вал аахиरो. Аллоҳумма, инний ас`алукал ғафва вал ғаафийата фий дийний, ва дунйайа, ва аҳлий, ва малий. Аллоҳуммастур ғаавротий ва аамин равғаатий. Аллоҳуммахфазний мин байни йадайя ва мин холфий, ва ған йамийний ва ған шималий, ва мин фавқий, ва абуузу биғаазоматика ан уғтала мин таҳтий» (Аллоҳим, мен Сендан дунё ва охирадда офият сўрайман. Аллоҳим, динимда ва дунёимда, аҳлимда ва молимда афв ва офият сўрайман. Аллоҳим, авратимни яширгин, хавфларимни омонликка айлантиргин. Аллоҳим, мени олдимдан, ортимдан, ўнгимдан, сўлимдан, устимдан муҳофаза қилгин. Остимдан ҳалок қилишингдан ўзингинг азаматинг ила паноҳ тилайман).

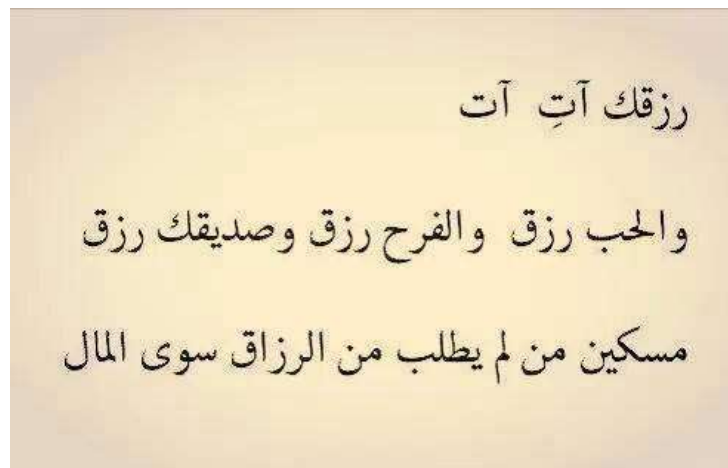
Абу Довуд, Насаий, Ибн Можсалар ривояти.

2067. Дунёда миллионлаб одамларнинг гумроҳликда яшаётганини кўряпсан. Ваҳоланки, Роббинг сени тўғри йўлга бошлаб, мусулмон қилди. Бу шундай неъматки, ҳар қанча яшасанг ҳам шукрини адо қила олмайсан.

2068. Ҳамд ўз ниҳоясига етгунга қадар Аллоҳга ҳамд бўлсин!

2069. Ризқинг келаверади, келаверади...

Яхши кўриш ҳам ризқ, хурсандчилик ҳам ризқ, дўстинг ҳам ризқ. Ризқни мўл-кўл ато қилувчи Аллоҳдек Зотдан мол-дунёдан бошқа нарса сўрамайдиган кимса ҳақиқий бечорадир.

دخل الصيدلية وقال :
" عندك دواء
يلين القلب ؟ "
فأعطاه الصيدلي
(مصحفاً) وقال :
شفاك الله ..

2070. Бир киши дорихонага кириб, «Сизларда қалбни юмшатадиган дори борми?» деб сўради. Дори сотувчи унга бир Қуръон берди-да, «Аллоҳ шифо берсин», деди.

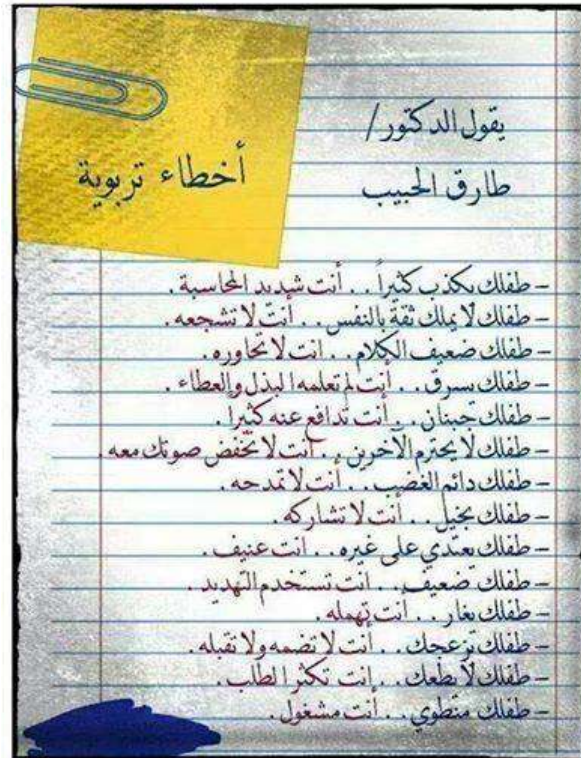
2071. Али розияллоху анхудан ривоят қилинади:
«Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам тўшакларига ётаётганларида шундай дердилар:

«Аллоҳумма, инний аъузу биважҳикал карийм ва бикалиматикат тааммати мин шарри маа анта аахизум бинаасийа. Аллоҳумма, анта такшифул мағрома вал ма`сам. Аллоҳумма, лаа йухзаму жундука ва лаа йухлафу ваъдука, ва лаа йанфаъу залжадди минкал жадд, субҳанака ва бихамдик» (Аллоҳим, карим важҳинг ила барча калималарингни ўртага қўйиб, пешонадан тутушингга сабаб бўлувчи ёмонликлардан паноҳ тилайман. Аллоҳим, Сен хасорат ва гуноҳларни фош қилувчисан. Аллоҳим, Сенинг лашкаринг енгилмасдир. Сенинг ваъданг хилоф қилинмас. Сенинг буюклигинг олдида бошқа улуглик фойда бермас. Сени ҳамдинг ила поклаб ёд этаман).

Абу Довуд ва Насаийлар ривояти.

2072. Кеккайган одам тоғ чўққисиди турган кишига ўхшайди: одамлар унга арзимас, кичик бўлиб кўринади. Аммо унинг ўзи ҳам одамларга у ердан арзимас, кичик бўлиб кўринади.

2073. Фарзанд тарбиясидаги хатоларнинг оқибатлари:
Фарзандингиз кўп ёлғон гапирадими? Демак, сиз уни хаддан ташқари қаттиқ ҳисоб-китоб қилиб, тергайсиз.

Фарзандингиз ўзига ишонмайдими? Демак, сиз уни шижоатлантирмас экансиз.

Фарзандингиз сўзлашишни билмайдими? Демак, сиз у билан суҳбатлашмас экансиз.

Фарзандингиз ўғирлик қиладими? Демак, сиз унга совғалар, хадялар бермас экансиз.

Фарзандингиз кўрқокми? Демак, сиз уни кўп ҳимоя қилар экансиз.

Фарзандингиз бошқаларни ҳурмат қилмайдими? Демак, сиз у билан баланд овозда гаплашар экансиз.

Фарзандингиз доим дарғазабми? Демак, сиз уни мақтаб турмас экансиз.

Фарзандингиз бахилми? Демак, сиз у билан шерик, ҳамкор бўлмас экансиз.

Фарзандингиз бошқаларга зулм қиладими? Демак, сиз ҳам кўпол экансиз.

Фарзандингизнинг шахсияти заифми? Демак, сиз доим дўқ-пўписа билан муомала қилар экансиз.

Фарзандингиз жонсарақми? Демак, сиз ҳадеб муҳлат кўяверар экансиз.

Фарзандингиз сиздан ўзини олиб қочадими? Демак, сиз уни бағринга босиб, кучмас экансиз.

Фарзандингиз сизга итоат қилмайдими? Демак, сиз талабни жуда кучайтириб юборар экансиз.

Фарзандингиз бошқаларга аралашмайдиган одамови бўлиб қолганми? Демак, сиз ишга ҳаддан ташқари банд экансиз.

Доктор Ториқ ал-Ҳабибий

2074. Али ибн Абу Толиб каррамаллоху важҳаху айтдилар:

Ким ўзини ўзи ҳисоб-китоб қилса, фойда топибди.

Ким бундан ғафлатда қолса, надоматда қолибди.

Ким оқибатларга қараса, нажот топибди.

Ким ҳавои нафсига итоат қилса, йўлдан адашибди.

Ким ҳалим бўлмаса, афсус чекибди.

Ким сабр қилса, кўп нарса қўлга киритибди.

Ким (Аллоҳдан) кўркса, раҳмдил бўлибди.

Ким эътиборли бўлса, басират кўзи билан кўрибди.

Ким басират кўзи билан кўрса, англабди.

Ким англаса, билибди.

2075. Ҳар гал нафсинг яхши амални тарк қилишга чорласа, ўзингга ўзинг: «Эҳтимол, мана шу амал сабабли жаннатга кирарман?» дегин.

2076. Абу Айёш розияллоху анхудан ривоят қилинади:

Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам шундай дедилар: «**Ким тонг отганда: «Лаа илааҳа иллаллоху ваҳдаху, лаа шарийка лах, лахул мулку ва лахул ҳамд, ва ҳува ʼалаа кулли шайʼин қодийр»** деса, Исмоил алайҳисалом авлодидан бир қулни озод қилгандек бўлади ва унга ўнта яхшилик ёзилиб, ўнта ёмонлиги ўчирилади, даражаси ўн баробар

кўтарилади, кеч киргунича шайтондан химоя қилинади. Шу калималарни кеч кирганида айтса, тонггача шайтондан химояда бўлади».

Абу Довуд ва Ибн Можа ривояти.

2077. Бир куни Али ибн Абу Толиб розияллоху анху қабрлар олдида туриб, ўликларга қарата шундай хитоб қилдилар:

«Ассалому алайкум, эй қабристон аҳли! Уйларингизда сизлардан бошқалар яшайпти, мол-дунёларингиз болаларингиз орасида тақсимлаб бўлинди, хотинларингиз бошқаларга турмушга чиқиб кетишди. Биздаги хабар мана шу, сизларда қандай хабарлар бор?».

يقول الشيخ المغامسي : إذا مررت بعصفور يشرب من بركة ماء فلا تمر بجانبه 'لتخيفه' وابتغ بذلك وجه الله ، عسى أن يؤمنك من الخوف يوم تبلغ القلوب الحناجر .. وإذا اعترضتك قطة في وسط الطريق فتجنب أن تصدمها وابتغ بذلك وجه الله عسى أن يقيك الله ميتة السوء .. وإذا هممت بالقاء بقايا الطعام فاجعل نيتك أن تأكل منها الدواب وابتغ بذلك وجه الله عسى أن يرزقك الله من حيث لا تحتسب .. حتى إذا نويت نشر هذا الكلام انوي بها خير لعل الله يفرج لك بها كربة من كرب الدنيا والآخرة ' وتذكر : افعل الخير مهما استصغرت فلا تدري أي حسنة تدخلك الجنة ..

2078. Шайх Мағомисий айтадилар:

Сув ичаётган қушча олдидан ўтиб қолсанг, Аллоҳнинг розилиги учун уни ҳурқитма. Эҳтимол, жон бўғизга келиб қоладиган кунда Аллоҳ сенга омонлик берад?

Йўлда кетаётганингда олдиндан мушук чиқиб қолса, Аллоҳнинг розилиги учун унга урилиб кетишдан ўзингни эҳтиёт қил. Эҳтимол, Аллоҳ сени ёмон ўлимдан сақлар?

Ортиб қолган овқатни улоқтирмақчи бўлиб турган бўлсанг, Аллоҳ розилиги учун уни хайвонлар, паррандаларга бер. Эҳтимол, Аллоҳ сенга ўзинг ўйламаган томондан ризқ берад?

Ушбу сўзларни бошқаларга ҳам етказмоқчи бўлсанг, бу билан яхшиликни ният қил. Шояд Аллоҳ шу сабабли сени дунё ва охиратдаги муаммолардан халос қилса.

Унутма! Ҳар қанча кичик бўлмасин, яхшилик қилавер, ахир сени қайси яхшилик жаннатга киритишини билмайсан-ку!

2079. Балоба гирифтор бўлсанг ёки бошинга ғам-ташвишга тушиб қолса, истиғфорни кўпайтир, чунки балонинг сабабчиси гуноҳдир. Истиғфор ғамни баргараф қилиб, балони аритади.

2080. Яхши дўст яхшиликка етаклайди.
Абу Ҳурайра розияллоху анҳудан ривоят қилинади:
Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам: «**Киши дўстининг динидадир. Шундай экан, ким билан дўстлашаётганингга қарагин**», дедилар.

Абу Довуд ва Термизийлар саҳиҳ иснод ила ривоят қилишган.

(Буни ҳозир «Дўстинг кимлигини айтсанг, сенинг кимлигингни айтиб бераман» дейишади)

2081. Абу Молик Ашъарий розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

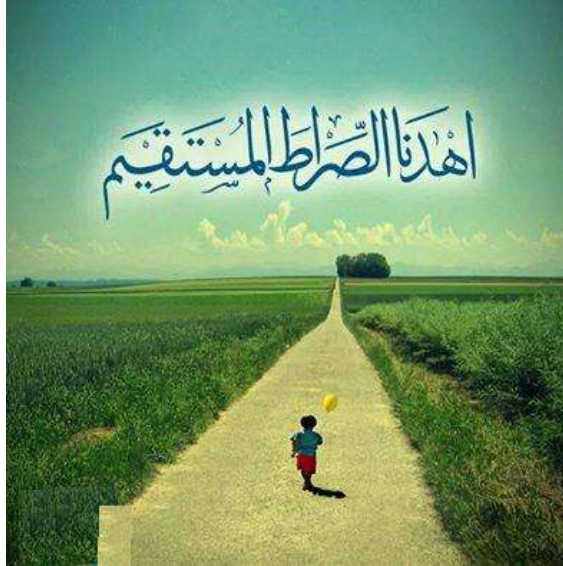
Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам шундай дедилар: «**Ҳар бирингиз тонг отганда: «Асбаҳнаа, ва асбаҳал мулку лиллааҳи роббил ʼаламийн. Аллоҳумма, ас`алука хойро хаазал йавми, фатҳаху, ва насроҳу, ва нуроҳу, ва барокатаху, ва ҳудааху. Ва аъузуз бика мин шарри маа фийҳи ва шарри маа баъдах»** (Тонг оттирдик. Дунёнинг мулки ҳам оламлар парвардигори Аллоҳники бўлгани ҳолда тонг оттирди. Аллоҳим, бу куннинг яхшилигини, унинг фатҳини, ғалабасини, нурини, баракотини, ҳидоятини сўрайман. Ва Сендан бу кундаги ва ундан кейингисидаги ёмонликдан паноҳ тилайман) деб айтсин. Кеч кирганида ҳам худди шундай десин».

Абу Довуд ривояти.

2082. Ғийбатдан сақланинг!

Ғийбат қанчадан-қанча амалларни фасод қилиб, қанчадан қанча амал қилувчиларнинг ажрини йўққа чиқарган, у туфайли қанчадан-қанча оламлар Роббининг ғазабини келтирган!

2083. Бизларни тўғри йўлга ҳидоят қил!

2084. Эҳтиёт бўл!

Ўрмонга киришга қурбинг етса ҳам, ундан чиқишга қурбинг етишига аниқ ишонгандан кейингина унга киргин!

2085. Абу Яхё Сухайб ибн Синон розияллоху анхудан ривоят қилинади: Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам шундай дедилар: «Мўминнинг иши ажойиб-да! Ҳар ишдан унга яхшилик келверади. Бу фақат мўминларга хос, бошқаларда ундай эмас. Хурсандчилик етса, шукр қилади ва унинг учун мана шу хайрдир. Ёмонлик етса, сабр қилади. Бу ҳам унинг учун хайрдир».

Имом Муслим ривояти.

2086. Абдурахмон ибн Абу Бакра отасига шундай деди: «Отажон, ҳар тонгда уч марта ва кечкурун уч марта: «Аллоҳумма, ғаафиний фий баданий! Аллоҳумма, ғаафиний фий самъий! Аллоҳумма, ғаафиний фий басорий! Аллоҳумма, инний аъузу бика минал куфри вал фақр! Аллоҳумма, инний

аъузу бика мин ѓазабил қобр, лаа илааха илла анта» (Аллоҳим! Баданимни, қулогимни ва кўзимни офиятда қил. Аллоҳим, куфрдан, камбағалликдан ва қабр азобидан Ўзингдан паноҳ тилайман. Сендан бошқа илоҳ йўқ), дейсиз-а», дедилар. Шунда Абу Бакра розияллоху анху: «Мен Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васалламнинг шундай дуо қилганларини эшитганман. У зотнинг суннатларига амал қилишни яхши кўраман», деб жавоб бердилар.

Абу Довуд ривояти.

2087. Қалбнинг айланиб юрадиган олти ўрни бўлиб, еттинчиси йўқдир. Учтаси тубан, учтаси олийдир.

Тубанлари:

1. Зийнатланадиган дунё.
2. Кўзғатадиган нафс.
3. Васваса қиладиган душман.

Булар руҳиятнинг тубан ўринларидир.

Олийлари:

1. Йўл кўрсатувчи илм.
2. Тўғри йўлга бошлайдиган ақл.
3. Ибодат қилинадиган Илоҳ.

Қалблар мана шу ўринларда айланиб юради.

2088. Араб юртларида пазандалик ҳамда туш таъбирлари ҳақидаги китоблар энг кўп сотилар экан. Бу эса нукул овқатланиб, сўнг ухлайдиган уммат эканимизга далилдир.

Низор Қаббоний

2089. Ҳақиқий бахт-саодат, ҳақиқий хотиржамлик ва ҳақиқий ҳаётни китобдан топасан.

2090. Насихат қилиш осон, насихатни қабул қилиш қийин. Чунки ҳою-ҳавасга муккасидан кетган одам учун насихат дори ичган хастанинг димоғида ҳосил бўладиган тахир таъмдан ҳам аччиқ бўлади. (Насихатдан баҳраланган) бахтли инсонга эса Аллоҳнинг инояти тезда етиб келади. Бу иноятдан маҳрум кимсалар ҳою-ҳавас денгизларига ғарқдир.

2091. Ибн Аббос розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам шундай дедилар: «Ким тонг отганда: **«Фасубҳааналлоҳи ҳийна тумсууна ва ҳийна тусбиҳуун. Ва лаҳул ҳамду фис-самавати вал арди ва ʻашиййан ва ҳийна тузҳирун. Йухрижул ҳаййа минал маййит, ва йухрижул маййита минал ҳайй, ва йухйил ардо баъда мавтиҳаа ва казаалика тухрожун»*** («Кеч кираётганда, тонг отаётганда, оқшомда ва туш пайти Аллоҳга тасбеҳ айтинглар. Осмонлару ердаги ҳамду санолар У Зотгадир. У ўликдан тирикни, тирикдан ўликни чиқарур. Ва ўлик ерни тирилтирур. Сизлар ҳам мана шундай тирилтирилурсизлар» деса, шу куни йўқотган нарсаларини топибди. Ким буларни кечки пайт айтса, тунда йўқотган нарсаларини топибди».

Абу Довуд ривояти

* Рум сураси, 17-19-оятлар.

2092. Ишламасдан ютукқа эришаман деб ўйлаган одам худди уруғ сепмай, йиғим-теримни кутиб турган кишига ўхшайди.

2093. Сукутнинг турлари:

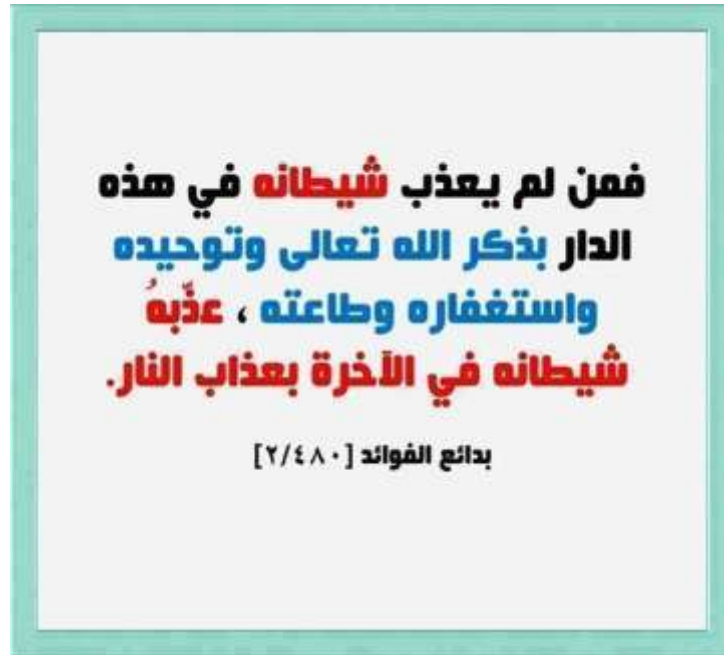
1. Олдингда турган кишига гапириш манфаат бермаслигига кўзинг етса, айниқса у кекса одам бўлса, бундай сукут «эҳтиром» дейилади.

2. Сен учун азиз бир кишининг эътиборини муҳим нарсага қаратмоқчи бўлсанг-у, у сенга беътибор бўлса, бундай пайтдаги сукут «алам» дейилади.

3. Бир киши сенга озор етказса, ёлғиз йиғлаш учун кетганиндаги сукут «қаҳр» дейилади.

4. Қалбинг заифлашиб, муаммони кўтара олмагандаги сукут «бўғилиш» дейилади.

5. Қаршингдаги киши озор берувчи сўзлар айтгандаги сукут «қувват» дейилади, чунки ғазабини тийишга кучи етган одам чинакам кучлидир.

2094. Ким Аллоҳнинг зикри билан, Уни бир деб билиш билан ҳамда Унга истиғфор айтиб, тоат қилиш билан бу дунёда шайтонини азобламаса, шайтони уни охиратда дўзах азоби билан жазолайди.

2095. Мен ўқиган энг гўзал нукталар:
- Ортиқча мулойимлик заифликдир.
 - Ортиқча кулги енгилтакликдир.
 - Ортиқча роҳатланиш танбалликдир.
 - Мол-дунёни ортиқча сарфлаш исрофдир.
 - Ортиқча эҳтиёткорлик васвасадир.
 - Энг қийин сўз комилликдир.
 - Энг гўзал сўз «Ас-Салом»дир.
 - Охирги сўз ўлимдир.
 - Ўч ва қасоснинг афзали кечириндир.
 - Энг улкан хазина фазилатдир.
 - Энг қаттиқ азоб виждон азобидир.

- Энг гўзал севги эр-хотиннинг севгисидир.
- Доимий муҳаббат онага муҳаббатдир.
- Бугунги кунингдан ибрат ол.
- Ўтган кунингдан тажриба ол.

«Шунингдек, одамлар устидан гувоҳ бўлишингиз ва Пайғамбар сизларнинг устингиздан гувоҳ бўлиши учун сизларни ўрта миллат қилдик»
(Бақара сураси, 143-оят)

2096. Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг қизларидан бири ривоят қилади:

У зот бизларга тонг отганда: **«Субҳааналлоҳи ва биҳамдих, лаа қуввата илла биллаах, маа шаа`аллоҳу каана, ва маа лам йаша` – лам йакун. Аъламу анналлоҳа ʼалаа кулли шай`ин қодийр. Ва анналлоҳа қод аҳаато бикулли шай`ин ʼилма»** (Аллоҳни ҳамди билан поклайман. Аллоҳдан бошқада қувват йўқ. Аллоҳ хоҳлаган нарса бўлади, хоҳламаган нарса бўлмайди. Биламанки, Аллоҳ ҳар бир нарсага қодирдир. Ва албатта, Аллоҳ ҳар бир нарсани илми ила иҳота қилган) дейишни ўргатар эдилар. Чунки тонг отганда бу калималарни айтган киши кеч киргунича муҳофаза қилинади. Кеч кирганда айтса, тонг отгунча муҳофаза этилади.

Абу Довуд ривояти.

2097. Фазилатли аёл ёпиқ китобга ўхшайди. Бу китобни уни ўз ҳаётига шерик қилган эркакгина ўқий олади.

Анис Мансур.

2098. Ким тўғри йўлда юрса, муродига етади.

2099. Аҳмад ибн Ҳарб роҳимаҳуллоҳ айтдилар:

Эллик йилдан бери Аллоҳга ибодат қиламан. Аммо уч нарсани тарк қилмагунимча ибодатнинг ҳаловатини топа олмадим:

- одамларнинг рози қилишни тарк этгач ҳақни сўзлашга журъат қила олдим.
- фосиклар билан суҳбатни тарк қилгач, солиҳлар суҳбатини топдим.
- дунё ҳаловатини тарк қилгач, охират ҳаловатини топдим.

2100. Доктор Иброҳим Фуқий роҳимахуллоҳнинг ажойиб сўзларидан:

- Қаламни йўқотдингми, энди дафтаринг ҳам йўқ.
- Дафтаринг йўқми, энди шаҳодатинг (аттестат) йўқ.
- Шаҳодатинг йўқми, энди сенга иш ҳам йўқ.
- Ишинг йўқми, энди пулинг ҳам йўқ.
- Пулинг йўқми, емишинг ҳам йўқ.
- Емишинг йўқми, демак заифсан.
- Заиф қолдингми, энди ваҳшийлашасан.
- Ваҳший қолдингми, энди муҳаббат йўқ.
- Муҳаббат йўқми, оила қуриш ҳам йўқ.
- Оила йўқми, болалар ҳам йўқ.
- Болалар йўқми, демак ёлғизсан.
- Якка қолдингми, ноумид бўласан.
- Ноумид бўлдингми, касал бўласан.
- Касал қолдингми, ўласан.

Шундай экан, хушёр бўл, қаламингни йўқотма!

2101. Абу Саъид Худрий розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Бир куни Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам масжидга кирсалар, Абу Умома деган ансорий саҳоба ўтирган экан. Расулуллоҳ алайҳисалом: «**Эй Абу Умома, намоз вақтидан бошқа пайтда масжидда ўтирибсанми?**» деб сўрадилар. «Эй Аллоҳнинг Расули, ғам ва қарз мени шу аҳволга солиб қўйди», деди. Шунда Набий соллаллоху алайҳи васаллам: «**Сенга бир дуони ўргатайми? Уларни айтиб юрсанг, Аллоҳ ғамингни кетказиб, қарзингдан халос этади. Тонг отганда ва кеч кирганда: «Аллоҳумма, инний аъузу бика минал ҳамми вал ҳазан, ва аъузу бика минал ʼажзи вал касал, ва аъузу бика минал жубни вал бухл, ва аъузу бика мин ғолабатид-дайни ва қохрир рижаал» (Аллоҳим, ғам-ташвишдан, ожизлик ва дангасаликдан, қўрқоқлик ва бахилликдан, қарз юкидан ва одамларнинг қаҳридан паноҳ бер) деб юргин»,** дедилар.

Абу Умома: «Шундан кейин Набий соллаллоху алайҳи васалламнинг айтганларига амал қилдим. Аллоҳ ғам-ғуссамни кетказиб, қарздан халос этди», дер эди.

Абу Довуд ривояти.

قد تكون إرادة الله أحياناً غامضة ولكنها دائماً لمصلحتك

2102. Баъзан Аллоҳнинг иродаси ноаниқ бўлиб кўриниши мумкин, лекин у доим сенинг фойданга бўлади.

2103. Қуръон – бу ҳаётдир!

Ибн Масъуд розияллоху анху айтади: «Ким Аллоҳни қанчалик севишини билмоқчи бўлса, ўзининг Қуръонга муносабатини кўрсин. Ким Қуръонни яхши кўрса, демак, у Аллоҳни яхши кўради, чунки Қуръон Аллоҳнинг каломидир».

2104. Нима эксанг, шуни ўрасан:

- Яхшилик эксанг, дўстларни йиғиб оласан.
- Тавозеъ эксанг, эҳтиром йиғиб оласан.
- Қатъият эксанг, розилик йиғиб оласан.
- Тақдирлаш эксанг, эътибор йиғиб оласан.
- Ижтиҳод эксанг, ютуқ йиғиб оласан.
- Иймон эксанг, хотиржамлик йиғиб оласан.

2105. Бировларнинг ҳис-туйғулари билан ўйнашмагин. Эҳтимол, бу ўйинда ғолиб бўларсан, лекин атрофингдаги кишиларни йўқотиб, улардан умрбод маҳрум бўласан!

2106. Абдуллоҳ ибн Абзо розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

Тонг отса, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «**Асбахнаа ғалаа фитротил Ислаам, ва калиматил ихлаас, ва дийни набиййнаа Муҳаммадин соллаллоҳу алайҳи васаллам, ва миллати Иброҳийма ханийфан, муслиман. Ва маа ана минал мушрикийн**» (Муширик бўлмасдан, муслмон ҳолимизда ва тўғри йўлда бўлган Иброҳим алайҳиссаломнинг миллатларида, пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссаломнинг динларида, ихлос калимасида ва Ислол фитратида тонг оттирдик) дер эдилар.

Ибн Сунний ривояти.

2107. Зайтунни сиқсангиз, мусаффо ёғ тортиқ қилади. Меваларни сиқсангиз, лаззатли шарбатлар тортиқ қилади. Демак, ҳаёт машаққатларини ҳис қилсанг ва у ғам-ташвишлари билан сенга босим қилиб, қалбингни сиқса, асло ғамгин бўлма! Чунки Аллоҳ ажр-савобга эришишинг учун сендаги энг ёқимли нарсаларни юзага чиқаришни хоҳламоқда. Шундай экан, сабрдан ёрдам ол!

2108. Ҳасанга: «Жуда кўп йиғлайсиз-а?» дейишди. У зот: «Менга эътибор бермай, дўзахга улоқтиришларидан кўрқаман», дедилар-да: «Баъзи қавмларни гуноҳларнинг кечирилиши алдаб кўйиб, ҳатто дунёдан тавбасиз ўтишади ва: «Мен Роббим хусусида яхши гумондаман», дейишади. Бу киши ёлғон айтибди. Яхши гумонда бўлса, амални чиройли қилган бўлар эди», дедилар.

2109. Ичимизда нимадир қичқирса-ю, уни ҳеч ким эшитмаса – энг оғир қичқирқ мана шудир.

2110. Интернетда кимгадир видео, музика ёки сурат жўнатишдан олдин куйидаги оятни эслаб қўй:

«Албатта, улар ўз юкларини ҳам, у юклар* билан бирга бошқа юкларни ҳам кўтарурлар. Уйдириб юрган нарсалари ҳақида қиёмат куни албатта сўралурлар» (Анкабут сураси, 13-оят).

* Ушбу оятда «юк» деганда гуноҳ назарда тутилган. Бундай кимсалар ўз гуноҳлари юкини кўтардилар ва шу билан бирга иғволари билан ўзлари йўлдан урган одамларнинг гуноҳларини ҳам кўтарурлар. Аммо бу нарса уларнинг иғвосига учганларнинг гуноҳини енгиллатмайди, улар ҳам қилмишларига яраша жазоларини тортадилар.

2111. Абдуллоҳ ибн Авфо розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

«Тонг отса, Расулulloҳ соллаллоху алайҳи васаллам: **«Асбаҳнаа ва асбаҳал мулку лиллааҳи азза ва жалла, валҳамду лиллааҳи вал кибрийау вал ʻазомату лиллааҳи вал холқу вал ʻамру вал-лайлу ван-наҳару ва маа сакана фийҳимаа лиллааҳи таъалаа. Аллоҳуммажъал аввала ҳаазан-наҳаари солаахан ва авсотоҳу нажахан ва аахироҳу фалахан, йаа арҳамар-роҳимийн!»** (Тонг отди, ўзимиз ҳам, бутун борлиқ ҳам Аллоҳникидир. Ҳамд, кибриё, улуглик, яратиш, буюриш, тун ва кун ҳамда уларнинг орасидаги нарсаларнинг барчаси Аллоҳникидир. Аллоҳим, бу куннинг аввалини ислоҳ, ўртасини нажот, охирини ютуқ қил, эй раҳм қилувчиларнинг раҳмисин) дер эдилар».

Ибн Сунний ривояти.

2112. Сен билан юрган ҳар бир кишини ҳам дўст деяверилмайди. Уларнинг баъзилари эҳтиёж тушганда сени излаб қолишади. Кўпчилиги кўнгилхушлик учун ўртоқлашишади. Аммо кўпинча жиддий (ёрам керак) пайтда сени сотиб юборишади.

2113. Саудиянинг Япониядаги элчихонасида уюштирилган кечки зиёфатга бориш учун таксига ўтирдим. Шофёр инглиз тилини билмагани учун қўлимизга йўл харитасини берди ва йўлсанарни (километр ҳисоблагични) ишлатди-да, йўлга тушди. Лекин бироз ўтгач, йўлни адаштириб қўйди. Шунда у харитага қаради-ю, ажойиб бир иш қилди. Бундай бўлишини асло кутмаган эдим. Қарангки, у йўлни адаштириб қўйганини билгач, энди керагидан ортиқ вақт кетишини билиб, йўлсанарни тўхтатиб қўйди. Ҳа, ишонаверинг, омонат юзасидан, қўшимча пул ҳисобламаслиги учун шундай қилди.

Энди ушбу тажрибани баъзи исломий ўлкаларга солиштириб кўринг. Агар хайдовчи чет эллик эканингизни билса, дарров нархни ошириб қўяди.

Аҳмад Шуқайрий.

2114. Инсон қачон вафот қилса ҳам, икки намознинг орасида ўлади. Биринчи – ҳозир адо қилаётган намози, иккинчиси – ундан кейинги намоз. Шундай экан, намоз ўқиётганингда шу ўқиётган намознинг энг охиригиси бўлиши мумкинлигини ўйла, шунда кўпроқ хушў қиласан!

2115. Банданинг тўғри йўлда бўлиши, тавозеси, дунёга қизиқмаслиги ёки Аллоҳнинг китобини ёд олганлиги ёки Аллоҳнинг бандаларига насихатгўй бўлиши ибратланадиган ҳолат эмас. Ҳақиқий ибрат – Аллоҳдан бошқалар билмайдиган, фақат Аллоҳгина билладиган ҳолатда, инсон ёлғиз, холи қолганида нима ишлар қилишидир. Иймон мана шу нуқтада имтиҳон қилинади.

2116. Маъқал ибн Йасор розияллоху анхудан ривоят қилинади:

Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар: «**Ким тонг отганда уч марта: «Аъузу биллааҳис-самийбул ʼалиим минаш-шайтонир-рожийм»** (Эшитувчи ва билувчи Аллоҳнинг исми ила лаънатланган шайтондан паноҳ тилайман) деб, Ҳашр сурасидан уч оят ўқиса, Аллоҳ таоло унга кеч киргунича саловот айтиб турадиган етмиш минг фариштани вакил қилиб қўяди. Агар у вафот этса, шаҳид кетади».

Термизий ва Ибн Сунний ривояти.

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
كل الذنوب يؤخر الله منها ما شاء
إلى يوم القيامة إلا عقوق الوالدين
فإنه يعجل لصاحبه

2117. Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам: «Қиёмат кунигача Аллоҳ барча гуноҳларни(нг жазосини) Ўзи хоҳлаган фурсатга кечиктириб туради, аммо ота-онага оқ бўлганлар бундай эмас. Аллоҳ унинг эгасига (уқубатни бу дунёни ўзидаёқ) тезлатади», дедилар.

Имом Ҳоким ва Байҳақий ривояти.

2118. Хою-ҳавас томирларидан бири ўса бошласа, уни такво муолажаси билан қирқиш керак. Қирқадиган асбобинг ўтмаслашиб қолса, уни қайрагин, ялтирасин.

2119. Ғам-ташвиш ва хафаликнинг иккита сабаби бўлади: Бири дунёга ружу қўйиш ва унга ҳарис бўлиш. Иккинчиси яхшилик ва тоатда камчиликка йўл қўйиш.

2120. Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам: «Беш маҳал намозини ўқиган, (Рамазон) ойидаги рўзасини тутган, номусини сақлаган ва эрига итоат қилган аёл жаннатга киради», дедилар.

2121. Муҳаммад ибн Иброҳим отасидан ривоят қилади:
«Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам бизни бир сарийяга (ўзлари иштирок этмаган сафарга) юбора туриб, тонгда ва кеч кирганида «Афаҳасибтум аннамаа холақнаакум ъабасан» (Ўйлайсизларки, Биз сизларни беҳуда яратганмизми?!) оятини* ўқишни буюрдилар. Қачон шу оятни ўқисак, ғалаба қилиб, ғаниматларни қўлга киритар эдик».

Ибн Сунний ривояти.

* Мўминлар сураси, 115-оят.

2122. Баъзан ўзинг хоҳлагандек ҳаёт кечириш учун ишлаб олмасанг, келажакда узоқ вақт ўзинг хоҳламагандек ҳаёт кечиришга мажбур бўласан.

2123. Билганим шу бўлдики, ҳаётда энг муҳим нарсa муваффақият эмас экан, энг муҳими муваффақиятга бўлган рағбат экан.

2124. Феъл-атвори ёмон одамга на адиб, на одоб ёрдам бера олади!

2125. Жазоланишга ишонган одам ёмонлик қилмайди.

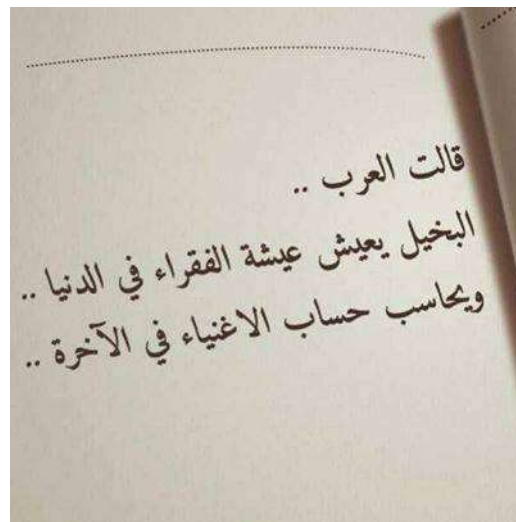
2126. Анас розияллоху анхудан ривоят қилинади:

Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам тонг отса ва кеч кирса: «Аллоҳумма, ас`алука мин фаж`атил хойри ва аъузуз бика мин фаж`атиш-шарр» (Аллоҳим, Сендан қутилмаган яхшиликларни сўрайман, қутилмаган ёмонликлардан паноҳ тилайман) деган дуони ўқир эдилар.

Ибн Сунний ривояти.

2127. Ютуқ ва муваффақият шундай зинапояки, унга қўлингни чўнтакка солган ҳолингда кўтарила олмайсан.

2128. Арабларда «Бахил бу дунёда камбағаллардек яшаб, охиратда бойлардек ҳисоб-китоб қилинади», деган гап бор.

2129. Ҳасан ал-Басрийнинг бир қўшниси у зотни ғийбат қилди. У зот бу ҳақда эшитиб қолиб, бозорга бордилар ва хурмонинг энг яхши навидан сотиб олдилар. Уни бир идишга солиб, қўшниларикига олиб бордилар ва унга:

«(Мени ғийбат қилиб,) ўз яхшиликларингни менга ҳадя қилибсан деб эшитдим, эвазига шундан афзалроқ ҳадя топа олмадим», деб айтдилар.

2130. Муқарраб бандалар бир-бирига тавсия қилган, нажот топувчи бандалар бир-бирига қўлма-қўл етказган энг биринчи нарса, асл инсонлар суянган, оқилларни зийнатлаган энг сара нарса — тақво либоси билан безанмоқ ва бало-уқубатларга шикоятсиз сабр қилмоқдир.

2131. Анас розияллоху анхудан ривоят қилинади:

Расулulloҳ алайҳиссалом Фотима розияллоху анҳога: «Васият қилган нарсамни эшитишдан сени нима тўсади? Ҳар тонг ва кечкурун: «Йаа ҳаййу, йаа қоййуму, бика астағийс. Фаслиҳ лий ша`ний куллаҳу ва лаа такилни илаа нафсий торфата ьайн» (Эй ҳай ва қаййум сифатли Зот, Ўзингдан ёрдам сўрайман. Шаънимни ҳар бир нарсада ислоҳ қилгин, мени кўз юмиб очгунчалик ҳам ўз ҳолимга ташлаб қўйма) дегин», дедилар.

Ибн Сунний ривояти.

2132. Жуда оз бўлса ҳам, кунига садақа қилишни одат қил. Чунки садақа:

- Аллоҳнинг ғазабини ўчиради;
- касалликка даво бўлади;
- мол-мулкнингни поклайди;
- Қиёмат куни сенга соя бўлади;
- вафотингдан кейин ҳам ажр-савобингни кўпайтириб туради.

Шайх Муҳаммад Арийфий.

2133. Муаммолардан холи йўлни қидирсанг, билгинки, у кўпинча ҳеч қайси маконга олиб бормайди.

2134. Замон инсонларни овляпти.
Мансаб ва мартабалар ақлдан оздириб қўйганлардан бўлма.
Қанчадан-қанча неъматлар озгина тойилиш натижасида йўқ бўлади.
Ҳар бир нарсанинг ўзгаришида сабаблар бўлади.

2135. Ҳаёт тутунларидан диққинафас бўлган пайтингда Куръон сен учун учинчи ўпка бўлади ва сенга манфаат беради, шифо ато қилади ва даражангни кўтаради.

2136. Ибн Аббос розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

«Бир киши Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васалламга офат етаётганидан шикоят қилди. Шунда Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам: **«Тонг отганда «Бисмиллаахи ғалаа нафсий ва аҳлий ва маалий» (Нафсимда, аҳлимда ва молимда Сенинг исминг билан) дегин, шунда сенга ҳеч нарса зарар етказмайди»**, дея насихат қилдилар. Ҳалиги киши шу дуони ўқиган эди, ундан офатлар кўтарилди».

Ибн Сунний ривояти.

2137. Қуръондаги икки сура «вайл» сўзи ила бошланган.

«**Вайл бўлсин** (ўлчов ва тарозидан) **уриб қолувчиларга!**» (Мутоффифун сураси).

«**Вайл бўлсин ҳар бир обрў тўқувчи ва айбловчига** (дилозорлик қилиб, бировларнинг обрўсини тўкиб юрадиган бўҳтончи, ғийбатчиларга)» (Хумаза сураси).

Биринчиси одамларнинг мол-мулкига тегишли, иккинчиси одамларнинг обрўсига тегишли. Шундай экан, бу икки чегарага асло яқинлаша кўрма!

2138. Агар бало ва қийинчилик бўлмаганида, Юсуф алайҳиссалом оталарининг қўйнида эркатой, арзанда ўғиллардан бири бўлар эдилар. Лекин қийинчилик сабаб Мисрнинг подшоҳи бўлдилар. Сабрдан сўнг сизни қандайдир ютуқ кутаётганига аниқ ишонинг. Бу – сабр қилувчилар учун Аллоҳнинг ваъдасидир.

2139. Ҳақиқий аҳли Қуръонлар – гарчи уни тўлиқ ёд олишмаган бўлса ҳам, Қуръондаги нарсаларни англаб, уларга амал қилувчилардир. Қуръонни ёд олган, аммо уни англамайдиган, унга амал қилмайдиганлар аҳли Қуръонлар эмас, гарчи ҳарфларни камон ўқини териб қўйганидек тизиб қўйса ҳам!

2140. Муомала либосини кир қилган одам муқарраб бандаларга яқинлаша олмайди.

«Унванул байан» китобидан.

2141. Умму Салама розияллоху анҳодан ривоят қилинади:

Тонг отса, Расулulloх соллаллоху алайҳи васаллам: «Аллоҳумма, инний ас`алука ълман нафиъан, ва ризқон тоййибан, ва ълмалан мутақоббалан» (Аллоҳим Сендан фойдали илм, покиза ризқ ва қабул бўладиган амал сўрайман) дер эдилар.

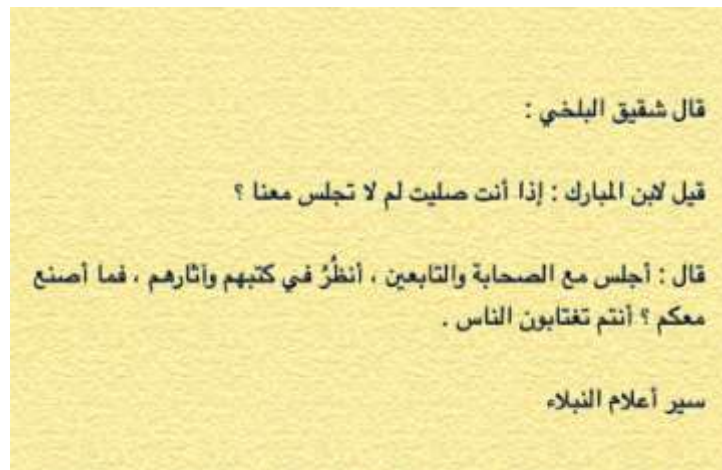
Ибн Можа ва Ибн Сунний ривояти.

2142. Ҳар бир авлод ўзини олдинги авлоддан зийракроқ, кейинги авлоддан донишмандроқ деб ҳисоблайди.

2143. Жоҳиллар уламоларнинг масаласига аралашса, тентаклар сафи мустаҳкамланиб бораверади.

2144. Шақиқ Балхий айтдилар:

Ибн Муборакка: «Нима учун намоз ўқигани чиққанингизда биз билан ўтирмайсиз?» дейишди. У киши: «Мен саҳоба ва тобеъинлар билан ўтираман, уларни китобларига, асарларига қарайман. Сизлар билан ўтириб нима ҳам

килардим? Сизлар фақат бировларни ғийбат қилиб ўтирасизлар, холос», дедилар.

2145. Хулқ-атвор шаробининг ўткирлигини риёзат аралашмаси билан синдир, ақл изорини тақво иплари билан боғла.

2146. Ибн Аббос розияллоху анхудан ривоят қилинади:
Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам: «Аллоҳумма инний асбахту минка фий ниъматин ва ѓафийатин ва сатрин, фа атимма ниъматика ѓалаййа ва ѓаафийатака ва сатрока фиддунйа вал ахиро» (Аллоҳим, Сенинг неъматингда, офиятингда, (айбларим) сатр қилинган ҳолда тонг оттирдим.

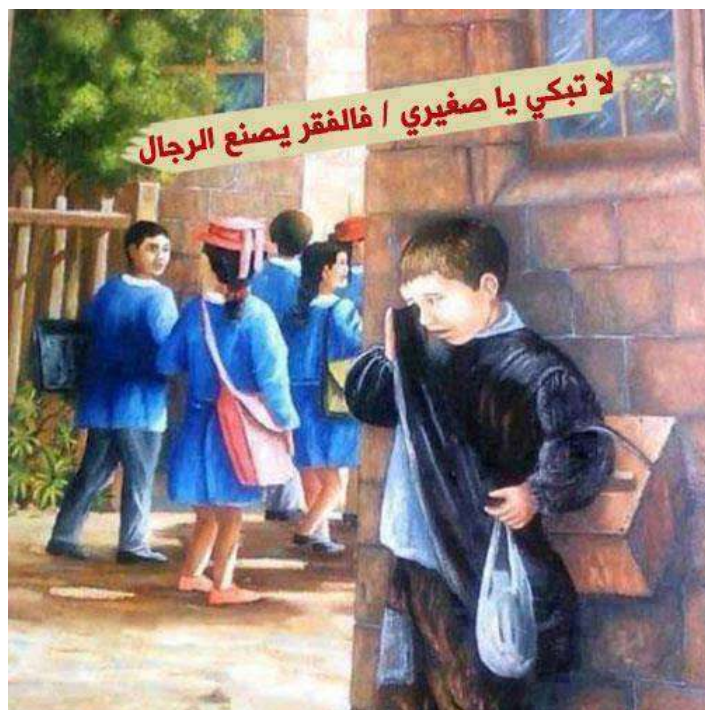
Дунёю охиратда менга берган неъматингни, офиятингни, сатрингни мукаммал қилиб бер!) деб тонгда уч марта ва кечқурун уч марта айтган кишига Аллоҳ шу дуода айтилган ҳамма нарсани мукаммал қилиб беради», дедилар.

Ибн Сунний ривояти.

2147. Фарзандларингизни ёшлик пайтидан бошлаб ибодатга, зикрга ва кунлик вирдларни (вазифаларни) ўқишга одатлантиринглар. Ким бир нарсани одат қилиб улғайса, қариганида ҳам ўша нарса одат бўлиб қолади.

Яхши мевалар олиш учун уруғликни эътиборсиз қолдирманг!

2148. Йиғлама, болажоним! Камбағаллик буюк шахсларни етиштиради!

2149. Силаи раҳм диёрларни обод қилиб, умрларни зиёда қилур, гарчи уни қилган одам яхшилардан бўлмаса ҳам.

2150. Юсуфий ақл эгаси ишнинг оқибатига қарайди, Зулайҳоча хою хавас шу фурсат билангина озикланади. Ақл Юсуфни гуноҳдан қайтариб қолди, Зулайҳони эса нафси енгиб қўйди.

2151. Бурайда розияллоху анхудан ривоят қилинади:

Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам шундай дедилар: «**Ким тонгда ва кеч кирганда: «Роббийаллох, таваккалту ʼалайҳи. Лаа илааҳа иллаа ху, ʼалайҳи таваккалту ва хува Роббул ʼаршил ʼазийм, лаа илааҳа иллаллохул ʼалиййул ʼазийм. Маа шаа`аллоху каана ва маа лам йаша` – лам йакун. Аъламу анналлоҳа ʼалаа кулли шай`ин қодийр. Ва анналлоҳа қод аҳаато бикулли шай`ин ʼилман»** (Роббим Аллоҳдир. Унга таваккал қилдим. Ундан бошқа илоҳ йўқ. Ўзига таваккал қилдим. У улуг аршининг Роббидир. Улуг ва олий Аллоҳдан бошқа илоҳ йўқ. У хоҳлаган нарса бўлади, У хоҳламаган нарса бўлмайди. Аллоҳ ҳамма нарсага қодир эканини биламан. Албатта, Аллоҳ ҳамма нарсани илми билан иҳота қилган Зотдир) **деб, сўнг** (шу ҳолатида) **вафот этса, жаннатга киради».**

Ибн Сунний ривояти.

2152. Одамлар тасбеҳ айтишда тўрт тоифадирлар:

- Тасбеҳ айтмай, ғафлатда қолганлар:
 - Ўнлаб тасбеҳ айтувчилар:
 - Юзлаб тасбеҳ айтувчилар:
 - Минглаб тасбеҳ айтувчилар.
- Сиз буларнинг қайси турига кирасиз?

2153. Бахтли ҳаётни хоҳлайсанми?

Марҳамат:

- Намозни ўз вақтида адо қил:
- Қуръонни доим ёнингда турадиган дўст қилиб ол:
- Ота-онангга яхшилик қил!

2154. Кечирिश ва унутиш:

- Аҳмоқ одам кечирмайди ҳам, унутмайди ҳам.

- Соддадил одам кечиради ва унутиб юборади.
- Ҳақим ва донишманд одам кечиради, аммо унутмайди.

2155. Донишмандлардан бири айтди: □Ҳеч кимни алдамаслик хушёрликдандир, ҳеч кимга алданмаслик эса ақлнинг комиллигидандир□

2156. Анас розияллоху анхудан ривоят қилинади:

Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам: «Абу Замзамдек бўла олмайсизларми?» дедилар. Саҳобалар: «Эй Аллоҳнинг Расули, Абу Замзам ким?» деб сўрашди. Шунда Набий соллаллоху алайҳи васаллам: «У ҳар тонг отганида: «Аллоҳумма инний қод ваҳабту нафсий ва ʻирзий лак» (Аллоҳим, нафсимни, обрўйимни Ўзинга топширдим) дер, бирор киши уни сўкса, у сўкмас, бирор киши унга зулм қилса, у зулм қилмас, бирор киши уни урса, у урмас эди», дедилар».

Ибн Сунний ривояти.

2157. Аёл эркакнинг соясидир, аёл эргашмоғи керак, бошқариши эмас!

2158. «Ундаги (Ердаги) барча жонзот фонийдир» (Роҳман сураси, 26-оят)

2159. Қалбда ғафлат кучайса, бағритошлик ҳам кучаяди. Қалб Аллоҳни зикр қилса, ана шу бағритошлик худди кўрғошин оловда эригани каби эриб битади. Ҳеч нарса қалбнинг қотишини Аллоҳнинг зикричалик эрита олмайди.

2160. Инсонларнинг энг ақли ноқиси ўзидан пастрларга зулм қиладиганидир. Кечиришга энг лойиқ одам жазолашга қудрати етган одамдир. «Унванул байан» китобидан.

2161. Абу Дардо розияллоху анхудан ривоят қилинади:
Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам шундай дедилар: «**Ким ҳар куни тонг отганда ва кеч кирганда: «Ҳасбийаллоҳу, лаа илааха илла хува, ьалайҳи таваккалту ва хува Роббул ьаршил ьазийм» (Аллоҳнинг Ўзи менга кифоя қилади. Ундан бошқа илоҳ йўқ. Унга таваккал қилдим. У улуг аршининг Роббидир) деб етти марта айтса, унинг дунё ва охиратдаги муҳим ишларида Аллоҳнинг Ўзи кифоя қилади.**»
Ибн Сунний ривояти.

2162. Эр-хотинлик – эркакнинг аёлдаги гўзалликларга ошиқ бўлиши дегани эмас. Балки бу хотиржамлик, одоб ва ижтимоий асосга қурилган уйни барпо қилишдир!

Эр-хотинлик – Аллоҳга иймон келтириш, Аллоҳнинг ҳидоятига мувофиқ яшаш, Унинг калимасини олий қилиб, рисолатини бошқаларга етказиш дегани ҳамдир!

Шайх Муҳаммад Ғаззолий

2163. «Сизга берилган нарсалар бу дунёнинг матоҳи ва зийнати, холос. Аллоҳнинг ҳузурдаги нарса эса яхшироқ ва боқийдир. Ақл ишлатмайсизларми?» (Қасос сураси, 60-оят)

2164. Неъматни йўққа чиқаришда зулмдан тезроқ нарса йўқ.

2165. Саодат эшиги фақат ичкаридан очилади, яъни инсон ички дунёсини тўғрилабгина саодатга эришади.

2166. Талқ ибн Ҳабибдан ривоят қилинади:

«Бир киши Абу Дардо розияллоху анхунинг олдига келиб, «Эй Абу Дардо, уйингиз ёниб кетди», деди. Абу Дардо: «Аллоҳ азза ва жалла бундай қилиши мумкин эмас, чунки мен Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васалламдан бир неча калима эшитганман. У зот «**Ким уларни кундузи айтса, кеч киргунича унга бирор мусибат етмайди. Ким уларни кечки пайт айтса, тонг отгунича унга бирор мусибат етмайди**», деганлар. У дуо қуйидагича: «Аллоҳумма, анта Роббий, лаа илааҳа илла анта, ʔалайка таваккалту ва анта Роббул ʔаршил ʔазийм. Маа шаа`аллоху каана ва маа лам йаша` – лам яқун. Лаа ҳавла ва лаа қуввата илла биллааҳил ʔалиййил ʔазийм. Аъламу анналлоҳа ʔалаа кулли шай`ин қодийр ва анналлоҳа қод аҳаато бикулли шай`ин ʔилман.

Аллоҳумма, инний аъузу бика мин шарри нафсий ва мин шарри кулли дааббатин анга аахизун бинасийатиха, инна Роббий ғалаа сиротим мустақийм» (Аллоҳим, Ўзинг Роббимсан. Сендан бошқа илоҳ йўқ. Ўзингга таваккул қилдим. Сен улуг аршининг Роббисан. Сен хоҳлаган нарса бўлади, хоҳламаганинг бўлмайди. Куч ва қувват фақат улуг ва олий Аллоҳ биландир. Албатта, Аллоҳ ҳар бир нарсага қодир эканини биламан. Албатта, Аллоҳ ҳар бир нарсани илми ила иҳота қилгандир. Аллоҳим, нафсимнинг ёмонлигидан ва Сен пешонасидан тутадиган ҳар бир жониворнинг ёмонлигидан Ўзингнинг паноҳингни тилайман. Албатта, Сенинг йўлинг тўғри йўлдир, Роббим).

Ибн Сунний ривояти.

2167. Ким маъсият қилаётганида Аллоҳдан уялса (ва ундан қайтса), Аллоҳ ҳам банда Унга дуч келган куни уни азоблашдан ҳаё қилади.

2168. Аҳволимизга ҳайронман!

Ухлашдан олдин камида 40 дақиқа телефон ўйнаймиз, аммо уч минут сарфладиган, ўқиган кишини шафоат қилиб, қабр азобидан сақлайдиган Таборак (Мулк) сурасини ўқишга вақт топмаймиз.

«Уйқудан олдин Мулк сурасини ўқишга тарғиб» китобидан

2169. Ҳотам ал-Асомдан: «Ишингизни қандай асосда йўлга қўйгансиз?» деб сўрашди. У киши: «Тўрт хислат устига қурганман» деб, қуйидаги сўзларни айтдилар:

- менга ёзилган ризқни мендан бошқа ея олмаслигини билгач, унинг йўқ бўлишидан қўрқмадим;
- амалимни мендан бошқа киши қилиб олмаслигини билгач, унга машғул бўлдим.
- ўлим тўсатдан келишини билгач, доим ўлим ҳовлисида бўлдим.
- ҳар бир ҳолатда Аллоҳнинг назоратида эканимни билгач, Ундан ҳаё қилдим.

2170. Кунлар мен билан сулҳ тузган деб ўйлаган одам мажнундир. Бутун эътиборини мол тўплашга қаратган одам ғамгиндир. Одамларнинг мақтовига учган одам фитналангандир.

2171. Жума тонгида айтиладиган зикрлар

Анас розияллоху анхудан ривоят қилинади:

Расулulloх соллalloху алайҳи васаллам: **«Ким жума куни бомдод намозидан олдин: «Астағфируллоҳаллазий лаа илааха илла хувал ҳаййул қоййум ва атуубу илайх» (Ҳай ва Қаййум сифатли Зотдан бошқа илоҳ йўқ, Унга истиғфор айтаман, Унга тавба қиламан) деб уч марта айтса, гуноҳлари денгиз кўпигича бўлса ҳам Аллоҳ таоло кечириб юборади».**

Ибн Сунний ривояти.

Жума куни куёш чиққандан бошлаб куёш ботгунгача ижобат соатига йўлиқиш умидида дуо билан машғул бўлиш мустаҳабдир. Ушбу ижобат вақти хусусида турли фикрлар айтилган. Буларнинг энг тўғриси Абу Мусо Ашъарий розияллоху анхунинг Расулulloх соллalloху алайҳи васалламдан қилган куйидаги ривоятидир: **«У вақт жума куни имом минбарга ўтириши билан намоздан салом бергунгача бўлган пайт оралиғидадир».**

Имом Муслим ривояти.

2172. Инкор қилинади деб қўрққанинг учунгина олий ахлоқингдан чекинма! Баъзилар инкор қилса ҳам, кўпчилик сени олқишлайди, балки сен билан фахрланишади.

2173. Бугунги кун – кўп ишларни «Эртага қиламан» деб ваъда қилган кунингдир.

Иброҳим Фуқий роҳимаҳуллоҳ.

2174. Аёл киши гулга ўхшайди! Унинг маданияти ўша гулнинг муаттар хиди, унинг ифбат ва ҳаёси эса ўша гулнинг тиконларидир. Бу иккиси бўлмаса, у сунъий гулга айланиб қолади.

2175. Шеър:
(Эй нафс!) Мени тарк эт, шунда етиб бўлмас юксак мартабаларга эришаман, чунки улуғ мартабага енгил етиш йўли оғир, оғирлик эса енгилликдадир. Олий мартабаларга осонгина эришишни хоҳлаяпсанми, у холда асал ёнида асаларининг нинасини тотийинг лозим.

«Унванул байан» китобидан.

2176. Қуёш чиққанда айтиладиган зикрлар

Абу Саъид Худрий розияллоху анхудан ривоят қилинади:

Қуёш чиқса, Расулulloҳ соллаллоху алайҳи васаллам шундай дер эдилар: «Алҳамду лиллааҳиллазий жаллаланал йавма ʼаафийатаху ва жааʼа биш-шамси мин матлаъихаа. Аллоҳумма асбаҳту, ашҳаду лака бимаа шаҳидта биҳи линафсик, ва шаҳидат биҳи малааикатук, ва ҳамалату ʼаршик, ва жамийъу холқика аннака анталлоху лаа илааҳа илла антал қоиму билқист, лаа илааҳа илла антал ʼазийзул ҳакийм. Уқтуб шаҳаадатий баъда шаҳаадати малааикатика ва уулил ʼилм. Аллоҳумма, антас-салааму ва минкас-салаам, ва илайкас-салаам. Асʼалука йаа зал жалаали вал икромии ан тастажийба ланаа даъватанаа ва ан туʼтийанаа роғбатанаа ва ан туғнийанаа ʼамман ағнайтаҳу ʼаннаа мин холқик. Аллоҳумма, аслиҳ лий дийнийаллазий ҳува ʼисмату амрий, ва аслиҳ лий дунйаайаллатий фийҳаа маъийшатий, ва аслиҳ лий аахиротийаллатий илайҳа мунқолабий».

(Маъно: Бугун бизга буюк офият берган ва қуёшни ўз чиқадиган томонидан келтирган Аллоҳга ҳамд бўлсин. Аллоҳим, тонг оттирдим ва Ўзинга гувоҳлик берган нарсанга, фаришталаринг, аришингни кўтариб турувчилар ва бутун махлуқотлар гувоҳлик берган нарсаларга гувоҳлик берман. Албатта, Сен Аллоҳсан, Ўзиндан бошқа илоҳ йўқ. Одиллик билан турувчи зотсан. Азиз ва ҳақим сифатли Зотдан бошқа илоҳ йўқ. Фаришталаринг ва илм эгаларининг шаҳодатларидан кейин менинг шаҳодатимни ҳам ёзиб қўйгин. Аллоҳим, Сен «Салом» сифатли Зотсан. Салом Сендандир, Салом Сенга қайтажакдир. Эй улуғ ва ҳурматли Зот, Сендан дуоларимизнинг ижобат бўлишини, рағбатларимизнинг ҳосил бўлишини ва махлуқларининг беҳожатлари қатори бизларни ҳам беҳожат қилишинини сўрайман. Аллоҳим, ишларимнинг поклагувчиси бўлган динимни ислоҳ қил,

яшайдиган дунёимни ислоҳ қил ва қайтар жойим бўлган охирагимни ҳам ислоҳ қил)

Ибн Сунний ривоят қилганлар.

2177. Бир ҳақим зотга: «Эй ҳақим зотлар! Нима учун сизлар ўзингизга етган мусибатдан биз маҳзун бўлгандек хафа бўлмайсизлар? Ёки бирор нарсага эришганда биз хурсанд бўлгандек шод бўлмайсизлар?» дейишди. У зот: «Чунки қачондир барча нарса бизни тарк қилади ёки биз уни тарк қиламиз. Йўқ бўлиб кетадиган нарсани маҳкам ушлаш учун асос йўқ», деб жавоб берди.

2178. Ҳаётнинг буюклиги йиллар билан эмас, амалга оширилган ишлар билан ўлчанади.

2179. «Отам ундай, отам бундай», деган одам хақиқий мард эмас. «Ўзим шу даражага етишдим», деган одам хақиқий марддир.

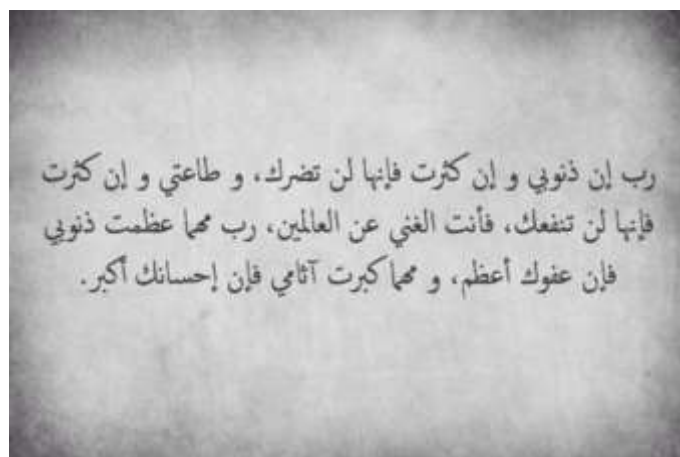
2180. Шеър: Кимки, маишатнинг энг олийсини истаса, алдовлари кўп дунё учун у доимо ғамгин ҳолдадир. Бахтиёр ҳаёт кечирмоқни хоҳласанг, ҳозирги ҳолатингдан пастроғига рози бўладиган ҳолда бўл.

2181. Абдуллоҳ ибн Масъуд розияллоху анҳудан ривоят қилинади:

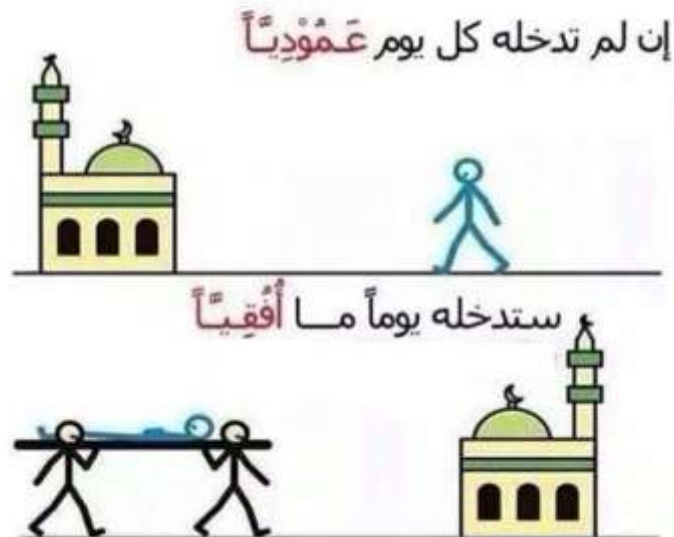
У зот соллаллоху алайҳи васаллам куёш чиқишини кузатишга бир кишини тайинлар эдилар. Ўша одам куёш чиққанини айтса, «**Алҳамду лиллаҳиллазий ваҳаба ланаа ҳаазал йавма ва ақоланаа фийҳи мин асаротинаа**» (бизга бу кунни ато этган ва хатоларимизни афв этган Аллоҳга ҳамдлар бўлсин) деб айтардилар.

Ибн Сунний ривояти.

2182. Роббим! Гуноҳларим кўпайиб кетса, Сенга ҳеч бир зарар бермас. Тоат-ибодатим кўпайиб кетса ҳам, Сенга ҳеч бир манфаат бермас. Сен бутун оламлардан беҳожатсан.

Роббим! Гуноҳларим ҳар қанча улкан бўлмасин, Сенинг афвинг ундан ҳам буюқдир. Хатоларим ҳар қанча кўп бўлмасин, Сенинг марҳаматинг ундан ҳам улқандир.

2183. Масжидга ўзинг тик туриб бориб турмасанг, бир куни сени у ерга ётқизиб олиб боришади.

2184. Уч нарса энг азиздир:
1. Етишмовчиликда ҳам сахий бўлиш.
2. Холи қолганда ҳам тақво қилиш.
3. Бирор нарса умид қилинган ёки қўрқиладиган кишининг ҳузурида ҳам ҳақ гапни айтиш.

2185. Фикру қарашлар кўпайса, тўғрилиқ йўқолур.

2186. Умму Салама розияллоху анҳодан ривоят қилинади:

Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шом намозини ўқиб бўлсалар, уйларига кириб, икки ракъат намоз ўқир эдилар, сўнгра: **«Йаа муқоллибал кулууби вал-абсор, саббит кулуубанаа ʔалаа дийник»** (Эй қалб ва кўзларни ўзгартирувчи Зот, қалбимизни динингда собит қил) деб дуо қилардилар.

Ибн Сунний ривояти.

2187. Дунёнинг ҳақиқати нима?
Дунё – турфа хил, кўзни камаштирувчи, ялтироқ, гўзал рангли пуфакчалар бўлиб, сўнгра улар ҳеч нарсага айланади.

2188. Қалам хиёнатидан ёмонроқ нарса йўқ!
Масалан, хиёнат ўқи бир шахс ҳаётини барбод қилади. Хоин қалам эса бутун бир миллатни барбод қилади!

2189. Бир инсонни синаб кўриб, унинг дўст бўлишга лойиқ эмаслигини билдинг. Энди унинг душман бўлиб қолишидан эҳтиёт бўл!

2190. Донишмандлардан бири: «Одобсиз ақл қуролсиз ботирга ўхшайди», деган экан.

2191. Аммора ибн Шубайлдан (рахматуллоҳи алайх) ривоят қилинади:

Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар: «Ким шом намозидан кейин ўн марта «Лаа илааҳа иллаллоҳу ваҳдаҳу лаа шарийка лаҳ, лаҳул мулку ва лаҳул ҳамду йухйий ва йумийту ва ҳува ʼалаа кулли шайʼин қодийр» деса, Аллоҳ таоло уни субҳгача кафилликка оладиган қўриқчилар юборади, Аллоҳ унга ўнта яхшилик ёзади, ўнта ёмонликни ўчиради ва унга ўнта мўмин кул озод қилганнинг савобини беради».

Имом Термизий ривояти.

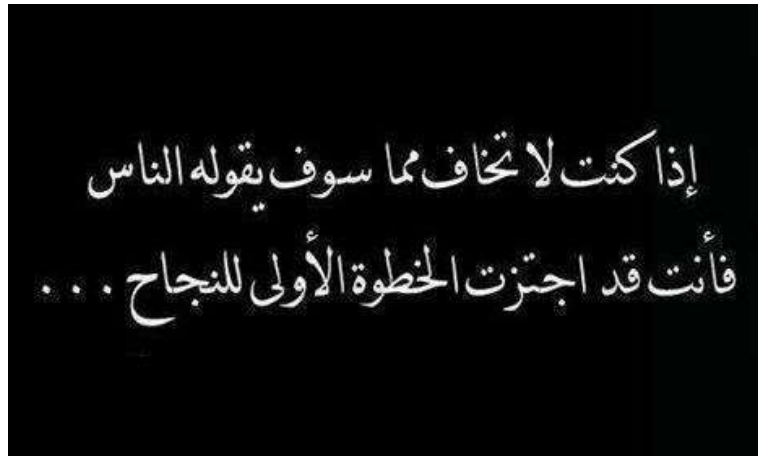
بعض الأشخاص : مثل كتاب رائع وشمين ،
ولكن غلافه عادي وغير جذاب ..

وبعض الأشخاص : غلاف رائع وجذاب ..
وهحتوى فارغ !

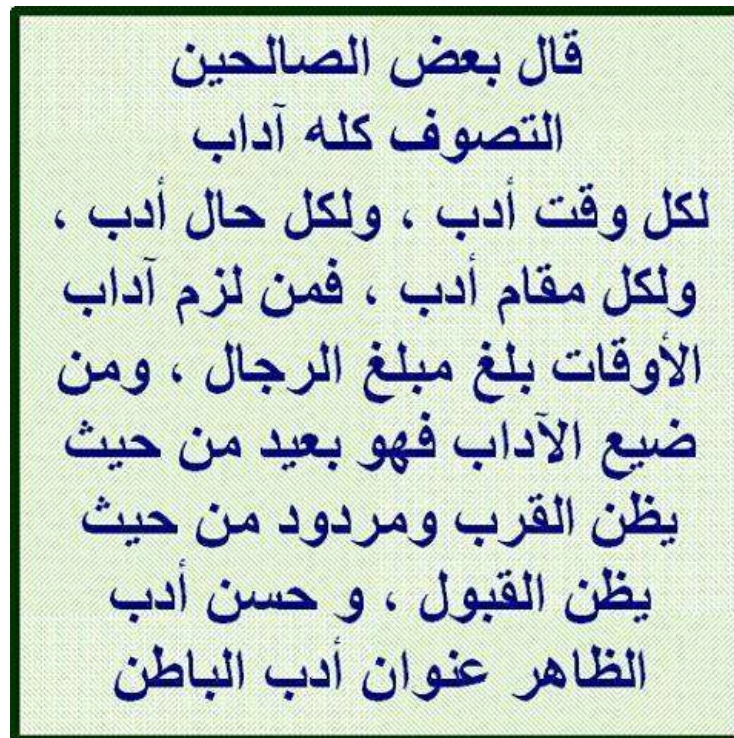
لا تجعل الغلاف يخرعك عن حقيقة المحتوى

2192. Баъзи инсонлар оддийгина муқовали, кўримсиз, аммо мароқли ва бебаҳо китобга ўхшайди. Баъзи кимсаларнинг эса ғилофи чиройли, ялтирок бўлгани билан мазмуни қуп-қурукдир.

Ғилофга маҳлиё бўлиб, алданиб қолма!

2193. Одамларнинг гапидан кўркмайдиган бўлдингми, демак, муваффақият сари биринчи қадамни босибсан!

2194. Солиҳлар айтади:

«Тасаввуфнинг турган-битгани одобдир: ҳар бир вақтнинг одоби бор, ҳар бир ҳолатнинг одоби бор, ҳар бир мақомнинг одоби бор. Ким ана шу вақтларнинг одобини маҳкам тутса, буюклар эришган мақомга эришади. Ким одобларни зое қилса, яқин деб ўйлагани узок, мақбул деб ўйлагани мардуддир. Инсоннинг зоҳирдаги одоби яхши бўлса, бу унинг ботиндаги одобининг самараси бўлади».

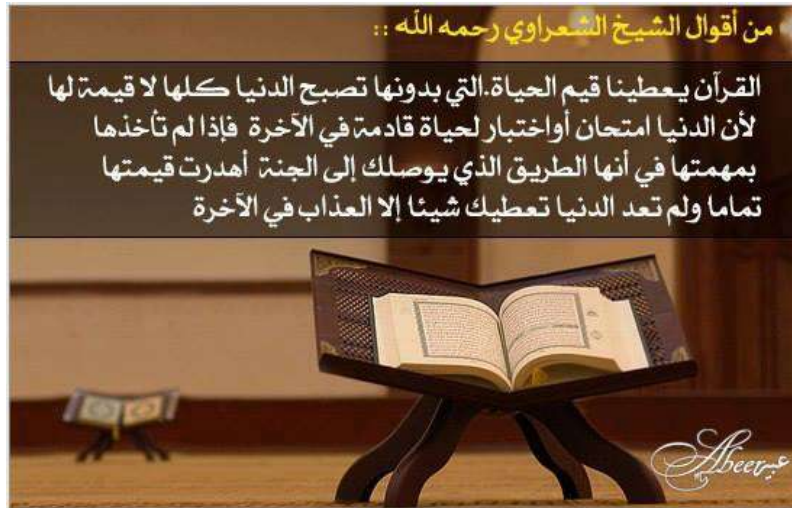
2195. Илмнинг камоли ундан фойдаланишда, амалнинг камоли эса уни оз деб билишдадир.

2196. Убай ибн Каъб розияллоху анхудан ривоят қилинади:
Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам витр намозидан сўнг салом бергач, «Субҳаанал маликил қуддус» (Малик ва Қуддус сифатли Зотни поклаб ёд этаман) дер эдилар.

Абу Довуд ривояти.

Насайй ва Ибн Суннийнинг ривоятларида «Субҳаанал маликил қуддус»ни уч марта айтганлари ривоят қилинган.

2197. Қуръон бизга ҳаётнинг қадрини ўргатади. Қуръон бўлмаса, дунёнинг ҳеч қандай қадр-қиммати қолмайди, чунки бу дунё охирадаги абадий ҳаёт учун синов-имтиҳондир. Жаннатга олиб боровчи йўлнинг муҳим нуқталарини олмас экансан, унинг қадрини буткул оёқости қиласан. Демак, Қуръонсиз дунё охирада азобдан бошқа нарса бермайди.

2198. Одамлар наздида қадр-қимматинг ҳар қанча юқориласа ҳам, ўз назарингда ҳақиқий қадр-қимматинг асл ҳолида қолаверади. Одамлар ҳар қанча алдамасин, сен ўзингни алдама!

2199. Тажрибалар китобдан олинмайди, лекин китоблар тажрибалардан фойдаланишда кўмак беради!

2200. Чақимчилик — оловдир, уни қабул қилиш — уятдир. Чақимчиликнинг манбаи тақвонинг камлиги ёки тамаънинг кучлилигидир.

2201. Ҳузайфа ва Абу Зарр розияллоху анхумодан ривоят қилинади:
Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам ўринларига ётсалар,
«**Бисмикаллохумма аҳйаа ва амууту**» (*Аллоҳим, Сенинг исминг ила
тириламан ва ўламан*) дер эдилар.

Имом Бухорий ва Муслим ривояти.

Али розияллоху анхудан ривоят қилинади:

Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам Фотима билан Али розияллоху
анхумога: «**Тўшакка ётсангиз, ўттиз уч мартадан «Субҳааналлох,
алҳамдулиллаах, Аллоху акбар» деб айтинглар**», деб тайинлаганлар.

Имом Бухорий ва Муслим ривояти.

Бошқа ривоятда: «**Тасбиҳни ўттиз тўрт марта айтинглар**», яна
биттасида: «**Такбирни ўттиз тўрт марта айтинглар**», деганлар.

Али розияллоху анху: «Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васалламдан
эшитганимдан бери уларни айтишни тарк қилганим йўқ», деган эдилар,
«Сиффин кечасида ҳам тарк қилмадингизми?» деб сўрашди. «Йўқ», дедилар
Али розияллоху анху.

2202. Одамлар орасида жаҳолат тарқалганини кўргач, мени ҳам жоҳил деб
ўйлашсин деб, ўзимни ўқимаган, билимсиз қилиб кўрсатишга ўтдим.

2203. Бир киши Ҳузайфа розияллоху анхуга: «Мунофиқ бўлиб қолишдан қўрқаман», деди. У зот: «Бир ўзинг, ёлғиз қолганингда ҳам намоз ўқийсанми? Гуноҳ қилиб қўйсанг, истиғфор айтасанми?» дедилар. У киши: «Ҳа», деди. Шунда Ҳузайфа розияллоху анху: «Боравер, Аллоҳ сени мунофиқ қилмабди», дедилар.

2204. Ўзинг ҳақингда кўп гапираверма. Очиқ китоблар кишини ўзига тортмайди...

2205. Инсон учун ўз айбларини унутиб, биродарининг яширин айбларини тилга олиш қандай хунук иш! Оқил одам ўзида айблар бўла туриб ўзгани айбламайди. Ўзидаги айбларни кўриш унга кифоя қилади.

«Унванул байан» китобидан.

2206. Абу Хурайра розияллоху анхудан ривоят қилинади:

Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам шундай дедилар: **«Киши тўшакка ётаётганида кўрпасини ва кийимларини қоқиб ташласин, чунки унинг орасида нима борлигини билмайди. Сўнг: «Бисмика Роббий, вазоъту жамбий, ва бика арфаъуху. Ин амсакта нафсий, фархамхаа. Ва ин арсалтахаа, фаҳфазхаа бимаа таҳфазу биҳий ьбаадакас солихийн» (Роббим, Сенинг исминг ила ётдим (ёнбошимни қўйдим), Сенинг исминг ила тураман. Рухимни олсанг, унга раҳм қилгин. Агар уни (ҳаётга) қайтарсанг, худди солиҳ бандаларингни сақлаганингдек, уни ҳам ҳифзу ҳимоянгга олгин) деб айтсин».**

Имом Бухорий ва Муслим ривояти.

Оиша розияллоху анҳо айтадилар:

«Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам тўшакларига ётсалар, қўлларига суфлаб, иккита «Қул аъузу»ни ўқиб, сўнг баданларига суртар эдилар».

Имом Бухорий ва Муслим ривояти.

Яна Оиша онамиз розияллоху анҳо айтадилар:

«Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам кўрпаларига кирсалар, икки кафтларини жамлаб туриб, унга «Қул хуваллоху аҳад», «Қул аъузу бироббил фалак», «Қул аъузу бироббин-наас»ни ўқиб, қўллари етган жойгача баданларига суртар эдилар. Аввал бошлари, юзлари ва жуссаларининг олд томонидан бошлаб, буни уч мартадан қилардилар».

Имом Бухорий ва Муслим ривояти.

Абу Масъуд Ансорий Бадрий розияллоху анхудан ривоят қилинади:

Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам: «Бақара сурасининг охирида икки оят борки, ким уларни кечаси ўқиса, ўша кеча офатлардан унга кифоя қилади», дедилар.

Имом Бухорий ва Муслим ривояти.

2207. Намозни қазо қилиб, ўз вақтида ўқимайдиганларга насихат!

Ўтказиб юборган қазо намозингни ўқиб бўлгач, ортидан икки рақъат нафл намоз ўқиб ол, чунки шайтонни калтак билан эмас, тоат-ибодат билан уриш керак. Шунини доим қилсанг, шайтон икки рақъатдан кўрқиб, намозингга тўғанок бўлиб олмайди.

2208. «Фикр юритмайдиларми?», «Тадаббур қилмайдиларми?», «Ақл юритувчи қавм учун» каби оятлар Қуръонда жуда кўп. Нима учун баъзилар фикрлашдан тўхташни хошлашади? Мабодо фикрлагудек бўлсак, ғазаб қилишади...

ثلاثة ...
إذا تكلموا أمامك فلا توقف حديثهم
* الوالدان
* والطفل
* والمهموم
لأن قلوبهم هي التي تتحدث وتنطق ..

2209. Ҳузурингда уч тоифа инсон гапираётган бўлса, сўзларини бўлиб, тўхтатиб қўйма:

1. Ота-онанг.
2. Ёш бола.
3. Ғамга ботган одам.

Булар гапираётганда уларнинг қалблари сўзлайди.

2210. Оқил одамнинг фикри бошланган нуқта жоҳил одам фикрининг чўққисидир.

2211. Баро ибн Озиб розияллоху анху айтадилар:

«Расулуллоҳ алайҳиссалом менга шундай дедилар: «Тўшагингга келсанг, намозга таҳорат қилганингдек таҳорат ол, сўнг ўнг томонингга ёнбошлаб, «Аллоҳумма, асламту нафсий илайка ва фаввазту амрий илайка ва алжа`ту зоҳрий илайк, роғбатан ва роҳбатан илайк, лаа малжа`а ва лаа манжа минка иллаа илайк. Ааманту бикитаабикаллазий анзалта ва набиййикаллазий арсалта» (Аллоҳим, ўзимни Сенга топширдим, ишимни Сенга топширдим. Неъматингга рағбат қилиб, газабингдан қўрқиб, Ўзингга суяндим. Сендан бошқа қочадиганим ҳам, нажот топадиганим ҳам йўқ. Нозил қилган китобларингга ва юборган пайгамбарларингга иймон келтирдим) деб айт. (Шу ҳолатда) вафот қилсанг, Ислом фитратида ўласан. Ётишдан олдин охирги айтадиганинг шу бўлсин».

Имом Бухорий ва Муслим ривояти.

2212. Камбағал ва ночор кишилар билан бирга ўтиришда нафс учун даво бор. Бунда айниқса Аллоҳнинг қазои-қадарига исён қилган нафс учун шифо бор.

2213. Қушча уяга, шер ўрмонга, инсон эса дўстга муҳтождир.

2214. «Профессор», «фан доктори», «бош муҳандис», «катта ўқитувчи» каби бу дунёнинг унвон ва мақомларига эътиборимиз жуда баланд. Аммо «рўзадорлар», «тунни намозда ўтказувчилар», «итоатлилар», «садақа берувчилар», «рукуъ қилувчилар» ва «зикр қилувчилар» каби охиратнинг унвонларини қўлга киритиш учун нима тайёргарлик кўрдик?

Фикр юритишга арзийдиган савол эмасми бу?

2215. Жоннинг эвази, кунларнинг бадали йўқ.

2216. Ҳафса онамиз розияллоху анҳодан ривоят қилинади:

Расулulloх соллalloху алайҳи васаллам ётмоқчи бўлсалар, ўнг қўлларини чаккаларининг тагига қўйиб, «Аллоҳумма, қиний ъазабака йавма таъбасу ьибаадак» (Аллоҳим, бандаларингни қайта тирилтирадиган Кунингдаги азобингдан сақла) деб уч марта айтар эдилар.

Абу Довуд ривояти.

2217. Ростгўйлик шижоатга, шижоат ишончга, ишонч эса илм-маърифатга мухтождир.

2218. Аллоҳнинг неъматларини ҳис қилиб, унга шукрона айтиш пайғамбарларга, Аллоҳнинг солиҳ бандаларига хос хусусиятлардандир.

2219. Балиқ ўлса, сувнинг юзасига чиқиб қолади. Шундай экан, бу дунёнинг юзасига чиқиб қолган кишилар сени алдаб қўймасин!

2220. Ақли оз одамнинг ҳазили кўп бўлади.

2221. Абу Ҳурайра розияллоху анхудан ривоят қилинади:

Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам тўшакларига ётсалар, шундай дер эдилар: «Аллоҳумма, Роббас-самавати ва Роббал арзи ва Роббал ʻаршил ʻазийм! Роббанаа ва Робба кулли шайʼин! Фалиқул ҳабби ван-наваа, муназилут-Тавроти вал Инжийли вал Қуръан! Абуузу бика мин шарри кулли зий шаррин анта аахизун бинасийатих. Антал аввалу, фа лайса қоблака шайʼун, ва антал аахиру, фа лайса баъдака шайʼун, ва антаз-зоҳиру, фа лайса фавқока шайʼун, ва антал батину, фа лайса дуунака шайʼун. Иқзи ʻаннад-дайна вағнинаа минал фақр!» (Осмонларнинг Робби, ернинг Робби, улуг аршининг Робби бўлмиш Аллоҳим! Эй бизнинг ва ҳамма

нарсанинг Робби! Эй уруғ-данақларни ёрувчи, Таврот, Инжил ва Қуръонни нозил қилувчи Зот! Сен пешонасидан ушлайдиган ҳар бир ёмонлик соҳибининг ёмонлигидан Ўзингдан паноҳ тилайман. Сен Аввалсан, Сендан олдин ҳеч нарса йўқ. Ва Сен Охирсан, Сендан кейин ҳеч нарса йўқ. Сен зоҳирсан, Сенинг устингда ҳеч нарса йўқ. Сен ботинсан, Сенинг пастингда ҳеч нарса йўқ. Қарзларимиздан халос қил, камбағалликдан беҳожат қил)

Имом Муслим, Термизий, Насаий ва Ибн Можалар ривояти.

د احمد عيس المعصراوي

حقیقە لا یمکن إنکارها .. لا راحة بدون "صلاة" ولا
بركة بدون "بر الوالدين" ولا انشراح بدون : "قراءة
القرآن"

2222. Шундай ҳақиқатлар борки, уларни инкор қилишнинг имкони йўқ..
Намозсиз роҳат йўқ, ота-онага яхшиликсиз барака йўқ, Қуръон
тиловатисиз қалб шодлиги йўқ.